

Četvrtak, 15. januar 2004.

Svedok Ante Marković

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Gospodine Markoviću, hvala vam što ste se vratili da biste nastavili sa vašim svedočenjem. Naravno da nema potrebe da ponovo polažete zakletvu ili nešto tome slično, pošto ste to već ranije uradili. Optuženom je ostalo još tri sata za unakrsno ispitivanje. Mi ćemo, naravno, imati uobičajene pauze. Ukoliko u bilo kom trenutku budete želeli da napravite pauzu, molim vas da nam to kažete, ali mi ćemo svakako imati uobičajenu prvu pauzu za nekih sat i po. Kao što sam rekao, imamo još tri sata predviđenih za unakrsno ispitivanje. Nakon toga će vam biti postavljeno, ja se nadam samo nekoliko pitanja od strane amikusa, kao i od strane Tužilaštva ali ćemo, koliko sam ja razumeo, u svakom slučaju danas završiti sa vašim iskazom. Izvolite, gospodine Milošević.

SVEDOK MARKOVIĆ: Mogu li ja nešto reći, molim? Je li ovo dopust ili je običaj? Ja vam dugujem odgovor na vaše pitanje i vaš zahtjev u vezi s tim gdje je i s kim je i kako je gospodin Milošević uspostavio kontrolu nad ljudima i tako promjenio njihovo mišljenje. Mislio sam da je to pitanje završeno, iako nisam imao originalna dokumenta kod sebe, ali na osnovu svojih bjeleški i vlastitih sjećanja zapamtio sam neke primjere koje bih vam prenijeo. Prvi je slučaj gospodina Ivana Stambolića. Kad je došlo vrijeme da se gospodin Ivan Stambolić ponovo izabere na svoju funkciju, gospodin Milošević je govorio sa mnom u vezi toga da ta Stambolić ne bi trebao bit' predložen za reizbor. Ja sam o tome razgovarao sa mojim suradnicima iz Vlade koji su bili iz Bosne i Hercegovine, u prvom redu sa Acom Mitrovićem, a zatim i sa Gačićem. Obojica su bila potpuno mišljenja da se Ivan Stambolić tako dobro snašao na toj novoj funkciji, na novom poslu kojega je tamo radio, da ga privrednici vrlo poštuju, cijene i smatraju da radi na najbolji način svoj posao. Nakon što je gospodin Milošević razgovarao sa tim ljudima i poslao pismo Saveznom

izvršnom vijeću u tom smislu da se Ivana Stambolića ne smije ponovo birati i da se Srbija s time slaže potpisano sa rukom gospodina Miloševića, obojica su promijenili svoje mišljenje i obojica su me uvjerali da mi ne smijemo dozvoliti da se Ivan Stambolić ponovo bira za generalnog direktora Jugoslavenske banke za obnovu i razvoj. Bez obzira na to što su oni to napravili i vršili pritisak i bez obzira na to što je Ivan Gačić bio onaj koji je na VIII sjednici Centralnog komiteta Srbije podržao Ivana Stambolića i zbog toga izgubio funkciju Generalnog sekretara Saveza komunista Jugoslavije, bez obzira na to što je znači bio potpuno bliski prijatelj i suradnik sa Ivanom Stambolićem, on je smatrao da, da treba da glasa protiv njegovog ponovnog reizbora na mjesto generalnog direktora Jugoslavenske banke za međunarodnu ekonomsku saradnju. To su vam primjeri kojih sam se ja mogao sjetiti, ima još nekih, ali nisu dovoljno, rekao bih, takvi da ih ja mogu obrazložiti. Imam još jednu stvar koju mislim da treba kazati. Gospodin Milošević je zadnji put izašao, kako sam kaže, sa požutjelim papirima iz moga kabineta, mog bivšeg kabineta u kojima se navodi sve ono što sam ja radio *de facto* kroz te tri godine što sam bio u Beogradu i sa zadovoljstvom je rekao: "Evo, neka ovde gospodin Marković pokaže gdje smo se mi to sastali koncem godine". Ja sam moje bilješke prelistao i na svu sreću uspio sam naći da smo se mi našli u vremenu koje sam ja izjavio da smo se našli. Ja sam rekao da smo se našli između tri i četiri tjedna prije mog odlaska iz Beograda. Ja sam iz Beograda otišao 21. decembra, a sastanak sa Miloševićem je bio 21. novembra, znači, odgovara tih tri do četiri tjedna. Ono što sam još ustanovio da postoji još jedan naš sastanak prije toga, jedno mjesec dana prije tog sastanka, a koji se odnosio prvenstveno s moje strane na bombardiranje Banskih dvora u Zagrebu gdje su bili gospoda Tuđman, Mesić i ja. Ja sam to zaboravio u istrazi da kažem i evo može gospodin Milošević, provjeriti pošto on ima te papire, ja ih nemam, da li stoji da smo se tada sastajali. Tamo ne piše šta smo razgovarali naravno. Ali barem piše kad smo se sastajali. Hvala.

SUDIJA MEJ: U redu. Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej (May), nadam se da ćete mi ovo vreme šta je sad gospodin Marković uzeo da vam daje objašnjenja, oduzeti od inače planiranog vremena, a nisam shvatio ...

SUDIJA MEJ: Vaše vreme počinje sada. Dakle, hajdemo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Inače, nisam shvatio da ste taj podatak o sastanku između vas i mene, kako sad kažete, 21. novembra videli u onom pregledu vaših obaveza, nego sad tvrdite da ste našli u nekim svojim beleškama, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, da raščistimo, u pregledu vaših obaveza tog sastanka nema?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pogledajte da li ima 21. novembar taj sastanak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je 1991. godina, a to je pregled vaših obaveza koji sam ja ovde predao, pa oni mogu da pogledaju.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A vi to nemate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja to više nemam pošto sam dao original, a fotokopiju mi nisu vratili, na žalost, ali to uopšte ne menja na stvari. Jasno je da se krajem godine mi nismo videli.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jasno je da se krajem godine jesmo videli i to se može provjeriti iz tog papira. Ja ne znam, Sud ga ima ili ga je, ko ima, tužilac, to je vrlo lako provjeriti da je taj sastanak verificiran u mom kabinetu sa 21. novembrom, to je četiri tjedna prije mog odlaska iz Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a znači to ste vi bili kod mene ili ja kod vas?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ja sam bio kod vas. Kod vas sam bio i čak mislim zadržao sam se nekih dva i po, možda i tri sata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, samo je to opet drukčije nego ono što ste govorili da ste došli pred vaš odlazak kod mene, jer to znači da sad menjate iskaz, pa kažete da ste bili mesec dana pre vašeg odlaska kod mene u ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ne mijenjam iskaz, ja sam rekao i u iskazu napisao da sam bio kod vas tri do četiri tjedna ili, izvinjavam se, sjednice prije odlaska iz Beograda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da nastavimo gde smo stali. Prošli put u onom kraćem delu unakrsnog ispitivanja mi smo prošli kroz činjenice koje govore o vašoj odgovornosti za rat u Sloveniji. Ja vas molim, gospodine Mej, da ovaj stenogram koji smo razmatrali u prethodnom delu, to je sednica 21. avgusta 1991. godine s početkom u 11.00, na njenoj prvoj strani je ERN 00526082, prema tome, dobio sam ga od suprotne strane, da se taj stenogram u kome se jasno vidi odgovornost gospodina Markovića za rat u Sloveniji, stavi kao dokazni predmet.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Smijem li ja nešto povodom toga reći?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, prvo da dobijemo dokument. Gospodine Najs (Nice), možete li vi da nam pomognete? Čini se da to nije dokument koji smo već dobili. U redu, onda ćemo uzeti kopiju od optuženog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne mogu sad da vam dam ovu kopiju, to je kopija koju sam ja dobio od suprotne strane i vi možete da je od njih dobijete, jer ja sam hteo još neke stvari odatle da koristim u daljem unakrsnom ispitivanju koje se ne odnose na rat u Sloveniji.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak.

TUŽILAC NAJS: Možda ne mogu to u ovom času da nabavim, ali uradiću sve šta mogu.

SUDIJA MEJ: Gospodine Milošević, recite nam, molim vas, ponovo datum i detalje o tom dokumentu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bila sednica Predsedništva koja je bila proširena, gde smo prisustvovali i mi iz republika od 21. avgusta 1991. godine, to je stenogram koji počinje, prva strana nosi ERN 00526082, a onda dalje do kraja poslednja strana nosi ERN 00526204. To je taj dokument koji smo prošli put, i ja bih vas podsetio, na strani koja nosi ERN, inače strana 244 ovog stenograma, 00526137, tadašnji predsednik Slovenije Milan Kučan kaže odgovarajući gospodinu Markoviću: "Ne moram vas ubeđivati da nećete naći u Sloveniji čoveka uključiv i ovu dvojicu", govori se o članovima savezne vlade čiji je predsednik bio Marković, "koji će se vratiti u SIV i raditi u SIV-u". SIV, to je Savezno izvršno veće, znači savezna vlada. "To je SIV za

kojega se u Sloveniji zna da je otpočeo rat u Sloveniji.” To je ono što smo citirali i zbog čega ja želim, naravno i zbog ostalih citata koje sad nemam vremena da vraćam jer smo ih prošli, tražim da se ovaj dokument uvede kao dokazni predmet. E sada, s obzirom da smo ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, idemo jedno po jedno. Prvo da čujemo od Tužilaštva, da li možete da pronađete taj dokument?

TUŽILAC NAJS: Da, sigurno da možemo da ga pronađemo. Verovatno neće potrajati dugo.

SUDIJA MEJ: Ukoliko gospodinu Markoviću, svedoku, budete postavljali neka pitanja, on mora da ima priliku da vidi dokument o kojem govorite. Najrazumnije bilo bi da to uvrstimo u spis, da se takav dokument prvo pronađe.

SUDIJA KVON: Vidim da neki od brojeva stranica koje su pomenute da se poklapaju sa dokaznim predmetom 427, tabulator 6, možda bi Tužilaštvo to moglo provjeriti.

SUDIJA MEJ: U redu, uradićemo to, možda ćemo taj dokument i uvrstiti u spis, ali prvo treba da ga proverimo. Izvolite. Gospodine Markoviću, vi ste želeli nešto da kažete.

SVEDOK MARKOVIĆ: Da. U svakom slučaju, gospodin Milošević je izvukao jedan detalj iz geneze odnosa koji su se formirali. Odnosi od početka, dok sam ja došao u Vladu Jugoslavije, pa nadalje, između Slovenije i Srbije ili Srbije i Slovenije, a isto tako Miloševića i Kučana su se odvijali stalno na vrlo zategnutim odnosima. U krajnjoj liniji, Srbija je blokirala sve robe koje bi trebale iz Bosne da dolaze Srbiji. Blokirala je još puno prije rata, blokirala je sve ekonomske odnose. Srbija je takođe organizirala, a to znači Milošević, odlazak ogromne grupe ljudi pretežno vrlo radikalnih da idu u Bosnu i da tamo formiraju jedan miting događanja naroda, što je Slovenija spriječila da se ide. Stalno su bili u sukobu između, o problemu Kosova i od onoga što se na Kosovu događa. I tako, u kontekstu toga ako se gleda šta se događa sa ratom u Sloveniji, onda je vrlo jasno da je to samo jedan marginalni aspekt onoga što se događalo do tada, kao i šta se događalo iza toga, kada je donesena odluka da se povuče vojska iz Slovenije i ko je donio tu odluku i ko se saglasio odmah da donese tu odluku. Prije toga, ovo uopće nije istina

da je Savezno izvršno vijeće donijelo takvu odluku. Tamo jasno piše, ja govorim sada napamet, jer nemam dokument, piše da će Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove kojem pripadaju ti objekti organizirati nadzor nad tim objektima u Sloveniji i da će pri tome koristiti jedinice koje armija ima na granici, granične jedinice. Ono što je izašlo vojnika u Sloveniju u takozvanom slovenskom ratu, nisu vojnici koji se nalaze u graničnim karaulama, nego vojnici koji su izašli iz svojih sjedišta, koji su izašli sa tenkovima, koji su izašli sa topovima. Prema tome, neko drugi je donio odluku da se upotrebi vojna sila, da ide iz kasarni van i da ide sa punom vojnom opremom. Takvu odluku nije donio niti je moglo donijeti Savezno izvršno vijeće. Jer kad bi je ono moglo donijeti, onda se ne bi savezno Predsjedništvo mučilo i zakazivalo iks sjednica da dobije dozvolu da se negdje može upotrijebiti vojska. I nije nikada dobilo. I zato se kazalo, a i smatralo da je Predsjedništvo nesposobno da funkcionira u takvoj situaciji i zbog toga se, između ostaloga, tražilo da se na određen način sruši to Predsjedništvo, pa i čak preko mene da se ruši, i da se meni da određena funkcija koja bi omogućila da ja provedem tu, rekao bih, državni udar u zemlji, što mi je predlagao Kadijević. Tako da ovo o o čemu sada govori gospodin Milošević da se to unese, ja molim i da se ovo unese, jer u krajnjoj liniji i kad je trebalo donijeti odluke da se povuče vojska iz Slovenije, tu odluku su faktički donijeli vojska, Milošević i Kučan. Mi drugi ili neki, ja nisam ni imao pravo glasa na Predsjedništvu, a i drugi članovi Predsjedništva su bili vrlo, rekao bih, zabrinuti što se događa. A tada je vojska odatle prebačena u Bosnu i Hercegovinu. Ja moram biti potpuno jasan i ovdje: ja sam bio protiv toga da se vojska povlači, nego da ostane disperzirana što je moguće više, jer je onda imala manje mogućnosti da izvrši agresiju na jedan dio, ako nije koncentraciju snaga provela. Ali to nije bilo u mojim rukama. Ja nisam mogao nikakvu odluku o tome da donesem. Nigdje ne postoji nikakva mogućnost da Savezno izvršno vijeće komandira vojsci da negdje ide, jedino je to odluka Predsjedništva Jugoslavije. S kim je Kadijević dogovorio u Predsjedništvu Jugoslavije da iz kasarni sa tenkovima ide van, to ja ne znam. Oficijelno, službeno, nigdje nije obavljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, upravo se o tome radi, čak ni tadašnji predsjednik Predsedništva Jović, a Predsedništvo je nadležno za vojsku, nije bio upoznat sa vašom intervencijom u Sloveniji. Prema tome, ovo što vi sad ovako opširno, potpuno nepotrebno opširno objavljujete je čista neistina. A da bih vam to pokazao, ja ću vas citirati iz ovog istog stenograma, vas lično, to je na strani 247 tog stenograma, a inače nosi

ERN 00526140, gde vi braneći se od ovih kvalifikacija, koje je imao i Kučan i drugi i ja, da ste izazvali rat u Sloveniji, čak citirate tu vašu odluku i sami kažete: "Savezno izvršno vijeće je donelo odluku o neposrednom obezbeđivanju izvršavanja saveznih propisa i prelaženju državne granice na teritoriji Slovenije", i tako dalje, i onda u sledećem pasusu kažete drugo, citirate odluku: "U neposrednom obezbeđivanju izvršavanja saveznih propisa, Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove će ostvariti neposrednu saradnju sa Saveznim sekretarijatom za narodnu odbranu, kako bi se angažovale i granične jedinice JNA za obezbeđivanje državne granice na graničnim prelazima i u naseljenim mestima u pograničnom pojasu". Dakle, vašom odlukom ste vi obavezali vaša dva savezna ministarstva, Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo narodne odbrane da interveniše u Sloveniji, niko o tome drugi nije znao, čak ni Predsedništvo SFRJ i ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije tako. Nije tako. Vi ste dobro pročitali ovaj dio. Policija jugoslavenska je trebala da dobije suradnju graničnih jedinica, one koje čuvaju karaule i koje nemaju ni tenkove, ni topove, imaju samo lako oružje, da sa njima u suradnji to provede. U prvom redu, to uopće nije provedeno. Ni policija, ni granične jedinice nisu sudjelovale. Ali su sudjelovali tenkovi i topovi i jedinice koje su izašle iz garnizona. Čak su došle jedinice iz Hrvatske, došle su jedinice iz Istre, došle su jedinice iz blizine Zagreba. Prema tome, neko je tu odluku donio. Ne radi se o graničnim jedinicama, radi se o vojnim jedinicama iz više garnizona. Znamo i da su neki generali poslije imali probleme jer su izvodili ljude, dovodili ih i dvjesto kilometara daleko da bi došli u Sloveniju. To, izvinite, nije moglo donijeti niko drugi nego onaj koji je imao pod punom kontrolom vojsku, a pod punom kontrolom vojsku ste imali vi, gospodine Slobodane Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je netačno, gospodine Ante Markoviću, vi ste bili savezni premijer, vi ste imali vojsku pod kontrolom, a što se tiče komuniciranja sa vojnim vrhom, u onom vašem pregledu obaveza možete videti koliko puta ste se te 1991. godine vi sastali sa vojnim ili policijskim vrhom i dejstvovali kao najodgovorniji čovek, znači predsednik savezne Vlade SFRJ. A u vezi sa ovim što ste rekli o mojim posebno zategnutim odnosima ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, treba svedoku dati priliku da odgovori na ove važne stvari koje se iznose. Dakle, njemu treba da bude pružena prilika da

odgovori na te navode. Gospodine Markoviću, čuli ste šta navodi optuženi. Da li biste želeli da odgovorite ukratko?

SVEDOK MARKOVIĆ: Ja nemam na žalost sve dokumente koje ima gospodin Milošević jer ja sam tu u potpuno podređenom položaju, ja ne mogu ništa dobiti iz svoga ureda, a on je dobio sve dokumente o njima. Međutim, mislim neke su stvari toliko jasne: kada bi vlada mogla donositi odluke o upotrebi vojske, onda se ne bi trebale održavati mnogobrojne sjednice Predsjedništva Jugoslavije i glasati da se upotrebi vojska u smislu smirivanja stanja u Jugoslaviji. Predsjedništvo je raspravljalo iks puta i u zatvorenim sjednicama Generalštaba. Kad bi to moglo donositi po ustavu Savezno izvršno vijeće, onda bi ono to donosilo i ne bi onda se niko gnjavio sa Predsjedništvom. Prema tome, ovo je najobičnija laž. Mi nikakve šanse u tom smislu nismo imali. A da je bilo komunikacija, pa bilo je komunikacija sa vojskom, odnosno sa generalom Kadrijevićem jer je on ministar narodne obrane. Osim toga, on je po toj funkciji bio administrativno i finansijski vezan za Vladu. Ali, po komandnoj funkciji, on je bio potpuno vezan za Predsjedništvo Jugoslavije. Sve komande, kao i sva postavljanja rukovodećih ljudi je radilo Predsjedništvo, ništa nije imalo s time Savezno izvršno vijeće. Ponavljam, može se uzeti dokumente originalne i pročitati: jedina funkcija o kojoj je armija ili njen predstavnik, u ovom slučaju general Kadrijević, bio član vlade je bio administrativne prirode i finansijske prirode, i ništa izvan toga. Nikakve druge kompetencije vlada nije imala. A još jednom ponavljam, što se tiče Slovenije, upotrebene su jedinice iz garnizona, sa tenkovima, sa topovima, čak su iz Hrvatske išle jedinice, iz Istre i negdje iz blizine Zagreba, a u onome što je Savezno izvršno vijeće napisalo u zaštiti zapravo carinskih onih režima na granici, da policiji pomognu te granične vojne jedinice koje su vrlo, rekao bih, i malobrojne i koje su naoružane samo isključivo lakim oružjem. Ali to nisu upotrebili, ni jedno ni drugo. Nego su izvršili invaziju. E ko je to mogao da, uostalom, ko je mogao dozvoliti kada se u martu 1990. godine kad je izašao ogroman broj ljudi u Beogradu, preko sto tisuća i koji je prijetio da sruši gospodina Miloševića, izašli su tenkovi na ulicu, ko je to dozvolio? Sve je to, mislim, jasno, sve je to iz iste funkcije koja je radila tako kako je radila. Naravno, formalnu odluku nije donosio gospodin Milošević, ali suštinski je on bio iza toga, i onoga u Beogradu i onoga takođe u Sarajevu. I vrlo su se lako složili kada se radilo između Slovenije i ...

SUDIJA MEJ: Samo nam recite ovo, da možemo da pratimo i da budemo sigurni da bude jasno. Molim vas, odgovarajte kratko. Da li ste vi imali nekakvu kontrolu, nekakva ovlašćenja nad vojskom?

SVEDOK MARKOVIĆ: Nikakva.

SUDIJA MEJ: Da li ste imali neku komunikaciju sa vojskom?

SVEDOK MARKOVIĆ: Rekao sam, administrativnu i finansijsku. Sve drugo je bilo pod komandom Predsjedništva Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Da li ste bili u situaciji da naredite vojsci da uradi nešto, da tražite to od njih, da li su oni bili spremni da vas poslušaju i da li ste uopšte u tom smislu imali neku kontrolu nad njima?

SVEDOK MARKOVIĆ: Bože sačuvaj, ne.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Markoviću, ono što vi kažete, da li je to u skladu sa ustavnim sistemom, da li to potvrđuje ustavni sistem?

SVEDOK MARKOVIĆ: Potpuno u skladu sa ustavnim sistemom. Mislim, vrlo logično je: armija je finansirana iz budžeta Jugoslavije, budžet Jugoslavije je bio pod kontrolom Saveznog izvršnog vijeća. Jedna stavka budžeta se odnosila na armiju i to je bila faktički jedina komunikacija između armije i Saveznog izvršnog vijeća. Nikakve, bukvalno nikakve rukovodne komunikacije, nikakve komunikacije postavljanja ljudi, premještanje jedinica, čak mi nismo ni znali gdje su jedinice smještene jer to nije spadalo u djelatnost koju bi mi trebali znati; sve ono drugo što je, posebno upotreba u vojne svrhe vojske, to je bila izričita odluka Predsjedništva Jugoslavije. I Predsjedništvo Jugoslavije je imalo mnogobrojne sjednice koje su trebale odlučiti da li će se upotrebiti vojska ili neće.

SUDIJA ROBINSON: I to sve može da se nađe u ustavu, zar ne?

SVEDOK MARKOVIĆ: Potpuno sve.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mogu li ja da nastavim? E pa, gospodine Markoviću, upravo je u tome poenta. Nije sporno da vojskom po ustavu

ima pravo da komanduje isključivo Predsedništvo Jugoslavije, ali ovde se na ovom ratu u Sloveniji o kojem govori i Kučan da ga je izazvalo Savezno izvršno veće, vidi da ste vi uzurpirali funkciju Predsedništva Jugoslavije mimo ustava. Jer kako inače objašnjavate svoju sopstvenu odluku, koju vi u ovom stenogramu citirate kad kažete da će u neposrednom obezbeđivanju tog njenog izvršavanja savezni Sekretarijat za unutrašnje poslove ostvariti neposrednu saradnju sa Saveznim sekretariatom za narodnu odbranu kako bi se angažovale i granične jedinice JNA i tako dalje? Prema tome, vi ovom odlukom vlade neposredno angažujete i Ministarstvo unutrašnjih poslova i Ministarstvo odbrane. I ne angažujete ga ni u kakvom finansijskom smislu na šta želite da svedete svoju funkciju, nego govorite o angažovanju jedinica JNA na ostvarivanju ove vaše odluke. Prema tome, to što u ustavu piše da radi Predsedništvo ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, svedoku treba dati priliku da odgovori na ovo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja vas molim, gospodine Mej, da mi ne isključujete mikrofون pre nego što završim rečenicu, jer sam rekao to što je ...

SUDIJA MEJ: Ne. Ja ću da vam isključujem mikrofون u svakoj prilici koju vi zloupotrebite, naročito kada iznosite ovakva preduga pitanja i ne dajete priliku svedoku da odgovori. Dakle, na vama je ovde da postavljate pitanja, a ne da držite govore. Izvolite, gospodine Markoviću, izvolite.

SVEDOK MARKOVIĆ: Ja ću, na žalost, morati ponoviti ono što sam rekao, to jest da je u zaključku pisalo da policija nad kojom ima potpunu ingerenciju savezna vlada, da ona intervenira na granicama Slovenije u smislu da uspostavi dalje tamo funkciju jugoslavenske države jer je još uvijek Slovenija bila u okviru Jugoslavije. Tada je bilo predloženo sa strane armije da tada kad bude tamo radila policija svoje, a to se samo radi o granici, da onda može koristiti i pojedine granične jedinice koje tamo stalno borave. Ono što se u Sloveniji desilo nije bilo korištenje tih graničnih jedinica. Prema tome, do onog što je bilo označeno i napisano kao razlog povezivanja sa vojskom nije iskorišteno jer policija nije došla sama na granicu, pa nije iskoristila takođe niti granične jedinice. Ali vojska je izašla iz garnizona koji nemaju veze sa granicama, koji se nalaze u središtu Ljubljane ili središtu nekih drugih mjesta, kažem iz Istre koja je u Hrvatskoj, iz dijela Hrvatske i krenuli su ten-

kovima, krenuli topovima. To apsolutno nikakve veze nema. Neko je donio tu odluku. Ko je donio tu odluku, ja ne znam. Ja nisam ni znao da je to napravljeno, jer u 4.00, kada se to dogodilo, mene je Milan Kučan probudio i rekao mi: "Tenkovi marširaju kroz Sloveniju". Ja sam rekao: "Nemoguće da, ko je, zbog, nemoguće da marširaju". Pa kažem: "Zašto nisi zvao Predsjedništvo?". Pa kaže: "Ne mogu njih dobiti, a i s njima se ne može razgovarati". "Pa, ja nemam nikakve veze s vojskom." Pa kaže: "Ne, ali daj barem me spoji sa vojskom". Ja sam ga onda spojio sa Kadijevićem. Osim toga, vezano na to, ja moram još nešto naglasiti. Ja sam dva dana nakon toga početka sjeo u avion i sa mojim saradnicima, iako su mi svi, i Mešić kao predsjednik Predsjedništva i zatim takođe ministar unutrašnjih poslova Hrvatske koji me čekao na aerodromu Hrvatske, svi su me molili da ne idem u Ljubljanu jer da ću biti tamo barem uhapšen ako ne ubijen. Ja sam svejedno otišao da bih spriječio taj potpuno besmisleni rat. I mislim da sam to uspio. Čak šta više, kada je armija donijela odluku da će bombardirati Ljubljanu, ja sam zvao Kadijevića i rekao sam mu: "Onda ćeš bombardirati i predsjednika vlade, jer ja idem u Ljubljanu".

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mogu li ja da kažem par stvari? Dokazni predmet na koji se pozivao optuženi jeste bio dokazni predmet 427 tabulator 6. Ja mislim da sam vam već objasnio u čemu se sastoji problem, a to je da je taj dokazni predmet samo delimično preveden na engleski. Ove teme koje optuženi sada pokreće je pokrenuo i prošli put kad se radilo o ovom dokaznom predmetu i onda ste vi na kraju, časni Sude, njega podsetili na to da se mi ovde ne bavimo direktno Slovenijom, već drugim temama. Zato smo mi prekinuli da radimo sa tim dokaznim predmetom u tom trenutku. Ali dakle, to je i dalje samo delimično preveden dokazni predmet 427, tabulator 6.

SUDIJA MEJ: Da, izgleda da smo krenuli dalje od svega toga. Hvala vam na ovoj intervenciji. Sada idemo dalje. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, pomenuli ste teško naoružanje - tenkove, artiljeriju i tako dalje. A gde je to JNA u Sloveniji upotrebila tenkove, artiljeriju, gde je to artiljerijom ili tenkovskom vatrom nešto rušila, ubijala ili bilo šta drugo? Da li vam je možda poznat neki slučaj da se to desilo?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Poznat ne samo jedan, slike su cijele izašle, jedinice su, oklopne jedinice su izašle na ulice Slovenije. Oklopne jedinice su skupa sa topovima, između ostaloga opkolile aerodrom Ljubljana. One su takođe došle u druge gradove. Ja koji sam putovao za Ljubljanu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, ja vas molim da kraće odgovarate. Aerodrom Ljubljana je takođe granični prelaz i one su to uradile po vašoj odluci. Je l' to tako bilo, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije tako bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, nisu oni zauzeli granični prelaz vazdušne luke, jedine koja postoji u Sloveniji, međunarodne, gde je granični prelaz, i blokirale ga, nego su radile nešto drugo. Je l' neko pucao iz tih tenkova?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Oni su došli i ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je l' pucao neko iz tih tenkova?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I pucao je iz tenkova, i bilo je mrtvih, i bilo, ne puno, ali ih je bilo. I pucano je, dapače. Dapače, kad sam ja došao u Sloveniju, onda sam ustanovio da su veliki broj jedinica, tenkovskih jedinica u koje su bili smješteni mladići, otišle potpuno nespremljene, da zapravo nisu imali niti hranu niti vodu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niti municiju.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I bilo je, imali su municiju. Nisu, nisu ...

prevodioci: Molimo vas da se ne preklapate zbog prevođenja.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nisu imali ni hranu ni vodu i da su ostali potpuno, rekao bih, obezglavljeni u tom smislu i tada sam ja pokušao izorganizirati da im se dostavi hrana i voda. I tada sam ja u toj posjeti Sloveniji koja je bila jednu noć i jedan dan, tada, a sa mnom su bili i drugi ljudi, nisam bio sam, pokušao sam da zaustavim taj rat i pokušao sam da te ljude spasim. I rezultat toga je bio pozitivan, vrlo pozitivan.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, taj nesrećni rat u Sloveniji ste proizveli lično vi i to piše u ovim vašim odlukama. A sad ću vam

postaviti pitanje vezano za to kako smo Kučan i ja bili u nekoj svađi. Kučan i ja nikad nismo bili ni u kakvoj svađi. Evo, u ovom istom stenogramu kad se javlja za reč Milan Kučan, to je strana 243, 00526136, on počinje doduše s tim što kaže: "Neću ja odgovarati predsedniku vlade", znači vama, "koji očito želi sad kada je izgubio rat", opet se osvrće na vas i vaš rat, "dobiti sve to", jer vi predlažete neki program. I onda kaže "slaže se sa tri predloga koji su bili dati jer imaju svoju logiku i povezanost" i prvo se slaže sa predlogom Slobodana Miloševića "da SIV izgradi plan ekonomski" i tako dalje, o čemu smo tada govorili. Prema tome, to se sve dešava posle nesrećnog rata gde predsednik Slovenije govori vama šta ste uradili u Sloveniji, gde vama govori da svako u Sloveniji zna da ste izazvali rat, gde se na drugoj strani u vezi sa onim što ste vi predložili, slaže sa mnom. Kako to komentarišete, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vrlo jednostavno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kako se to uklapa ...

SUDIJA MEJ: Ne.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jer gospodin Milošević bi trebao odgovoriti šta se događalo prije toga, da li je gospodin Milošević blokirao slovenske robe na srpskom tržištu i na tržištu srpskih satelita, da li je gospodin Milošević prekinuo ekonomske odnose sa Slovenijom, to je još bilo 1990. godine, da li je gospodin Milošević takođe išao na druge odnose sa Slovenijom koji su bitno pogoršavali odnose Srbije i Slovenije, da li su se oni sukobljavali na području Kosova, da li je Slovenija, kad je odbila da njeni ljudi dolaze na Kosovo iz policije, kako je na to između ostaloga na to gospodin Milošević reagirao. Znači, ne radi se o jednom izoliranom slučaju, radi se o konstanti, konstanti koja bi se mogla svesti na to da je gospodin Milošević stalno imao odnose sa Slovenijom koji su bili vrlo, vrlo loši i koji je želio zapravo izbaciti faktički Sloveniju iz bivše Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 'Ajte, gospodine ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I on je, i on je to na koncu uspio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Kako bi gospodin Milošević objasnio zašto su se Milošević, Drnovšek, Jović, Kadijević vrlo lako složili da se vojska

povuče iz Slovenije, mada o tome nikada nije dan nikakav službeni pravni akt koji bi to obrazložio?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 'Aj'mo da malo ubrzamo ako je moguće, gospodine Markoviću, jer pošto vas gospodin Mej neće upozoriti da držite govore. S obzirom da ste doneli ovu odluku ...

SUDIJA MEJ: Ne. Vi ste sad ovde ispitali već preko 200 svedoka, mislim da je tačno 205 svedoka koje ste ispitali i mi smo vam uvek davali dosta vremena za unakrsno ispitivanje, prema tome nije fer da vi pokušavate i da kritikujete svedoke na bilo koji način.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, mislim da je stepen vaše zaštite svedoka već opšte poznat. S obzirom na ovu vašu odluku koju i vi citirate i koju sam vam citirao čak samo iz ovog stenograma kad je vi citirate, kako onda možete da kažete da ste o događajima u Sloveniji koji su se desili na bazi vaše odluke, čuli od Kučana kad vas je pozvao, a pre toga ništa o tome niste znali? Donesete odluku, sprovodi se vaša odluka, a vi o sprovođenju odluke se čudite kad vas zove onaj na koga se ta odluka odnosi i na kome tu odluku sprovodite. Ima li to neke logike, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ima, ukoliko je tačno šta sam ja rekao prije da Savezno izvršno vijeće nije donijelo takvu odluku, nego da je donio odluku to neko drugi, kao što je i donio odluku neko drugi; koliko ste vi u to bili umješani, ja to ne mogu kazati, ali vaša veza sa generalom Kadijevićem je vrlo poznata, on je u to vrijeme već sve radio u dogovoru sa vama ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Prema tome, pravi krivac se ne nalazi ovdje, nego se nalazi tamo gdje vi sjedite, a koji je želio tada diskreditirati predsjednika savezne vlade koji je jedini još imao nekakav renome i podršku zapadnog svijeta. To je bila šansa da se njega diskreditira, i to je gospodin Milošević preko gospodina Kadijevića izvršio. A to nema nikakve veze sa ključkom Saveznog izvršnog vijeća koji se direktno i jedino odnosio na granice koje štiti policija i kojoj je trebala dati pomoć granična jedinica. Ovdje je izvršena faktički invazija Slovenije sa vojskama koje se nalaze u garnizonima, i koje vojske iz garnizona su došle u Sloveniju i krenule putevima Slovenije i tamo su im prepreke stavljali i tamo se je i pucalo. Nije, na svu sreću, nije

poginulo puno ljudi, koliko se ja sjećam jedno 48, ali što se mene tiče i jedan jedini čovjek ako pogine, to je neoprostivo. Nema tog cilja koji objašnjava ili odobrava bilo koju žrtvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na svu nesreću, gospodine Markoviću, poginulo je, kao što vi kažete, nekoliko desetina vojnika, potpuno nedužnih, poginulo u sprovođenju vaše odluke, a ako ste vi svojom odlukom hteli sebe da diskreditujete, ja ne znam kako biste vi tu odluku kojim sebe diskreditujete povezali sa nečijom drugom odgovornošću osim sa svojom, vi kao predsjednik savezne vlade i šef izvršne vlasti u to vreme Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja moram ponovo ponoviti da to nema nikakve veze, nikakve, bukvalno nikakve veze. Bilo ko da hoće pročitati odluku koju je Savezno izvršno vijeće donijelo, ono se isključivo odnosi na policiju i na granične jedinice koje su vrlo, vrlo malobrojne. Ko je dao nalog da izađu tenkovi, topovi, da se garnizoni otvore, ko je dao nalog da krene vojska iz Hrvatske prema Sloveniji, ko? Kad je mene zvao gospodin Kučan, pojma nisam o tome imao i ja sam nakon toga imao razgovor i u vladi oko tog pitanja i razgovor sam imao sa Veljkom Kadijevićem i Veljko Kadijević je bio napadnut tada i na sjednici vlade gdje mu je rečeno da je postupio mimo bilo kojega odobrenja i ko mu je to uopće dozvolio da radi. On je na to odgovorio da je to njegova dužnost da brani granice Jugoslavije i da mu za to nije trebao dati niko nalog. A ja bih postavio pitanje zašto onda to isto nije napravio negdje drugo, nego je tražio saglasnost cjelog Predsjedništva. Prema tome, neko je tu s njim dogovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste taj koji je s njim ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Bože sačuvaj. Kakvi ja dogovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Upravo vi.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to na sjednici Saveznog izvršnog vijeća javno s njim raspravio. Prema tome, nema tu šta da sam ja s njim dogovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad ste videli posledice svoje odluke, onda ste naravno kritikovali posledice odluke koju ste sami doneli.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: (*smeh*)

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali 'ajmo da ustanovimo neke činjenice ako je moguće, gospodine Markoviću. Da li je tačno da je uspostavljeno primirje 4. jula 1991. godine i da je, između ostalih, doneta odluka da se uspostavi prvobitno stanje, da se deblokiraju jedinice JNA i ustanove, jedinice i ustanove JNA, da se vrate sredstva JNA, da se obezbedi komunikacija, da se oslobode zarobljenici? Međutim, i pored svega toga iako su za izvršenje odluke bili zaduženi tadašnji članovi Predsedništva iz Makedonije i Bosne, Tupurkovski i Bogićević, da li se sećate da je i pored svega toga slovenačko rukovodstvo praktično izbeglo da ispoštuje većinu tih dogovorenih elemenata koje sam sad citirao? Da li se sećate toga?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se toga sjećam, ali se sjećam isto tako da je Predsjedništvo Jugoslavije na kojem ste i vi, gospodine Miloševiću, sudjelovali i na kojem je sudjelovao i Drnovšek, da je na toj sjednici donesena odluka da se sporazumno sva vojska iz Slovenije prebaci za Bosnu i Hercegovinu. I to sva, uključujući i svu opremu koju posjeduje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 'Ajmo da ubrzamo, doći ćemo, doći ćemo i na to, samo da vidimo još nešto da li se sećate. Da li se sećate da je onda tri dana nakon toga na Brionima održan sastanak? Ja nisam prisustvovao tom sastanku na Brionima, ali vi jeste. Dakle, sastanak u prisustvu tri ministra Evropske zajednice (European Community) gde je napravljena nekakva zajednička deklaracija u kojoj između ostalog stoji da narodi Jugoslavije jedini mogu odlučiti o sopstvenoj budućnosti, dakle ne republike nego narodi Jugoslavije mogu odlučiti o sopstvenoj budućnosti i da su bili dogovoreni pregovori i da je u toj deklaraciji bilo sadržano da se ne smeju vući jednostrani koraci? Je li to tačno barem?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tada, na tom zasjedanju o kom vi govorite, je na osnovu prijedloga Saveznog izvršnog vijeća kojeg sam, usput govoreći, ja koncipirao, dan prijedlog da se isposluje trogodišnji moratorij, tromjesečni moratorij, čak moj prvi prijedlog je bio šestomjesečni moratorij, ali onda se zaključilo da to neće biti prihvaćeno, pa smo to smanjili na tromjesečni moratorij da bi kroz taj tromjesečni moratorij proveli upravo ovo o čemu vi sada, gospodine Miloševiću, govorite. Da bi taj tromjesečni moratorij omogućio da mi osposobimo zemlju da može razriješiti svoje probleme bez rata. Naime i ta sjednica koju vi spominjete sada, ta sjednica je održana jedno mjesec dana nakon što je Savezno izvršno vijeće već spremilo prijedlog funkcioniranja zemlje u vremenu moratorija. I ono je bilo povod za tu raspravu o kojoj vi govorite prije. A tim povodom se takođe govorilo i o tim

granicama, a govorilo se i o ovom povlačenju. Zapravo, suština prijedloga je bila puno dublja od ovoga: ona je trebala vratiti stanje u kojem je prije tih odluka postojala zemlja, da se vrate u skupštinu ljudi koji su izašli iz nje, posebno Slovenija i Hrvatska, da bi se mogle donijeti odluke, bilo koje odluke koje će se donjeti i da se naprave, ako treba razlaz, neka donese skupština razlaz, kao što je to kasnije napravila skupština Češke (Czech Republic) i Slovačke (Slovak Republic), i da se razidemo bez sukoba. Da se stvore pretpostavke da se može napraviti u krajnjoj liniji možda ponovo nekakvo udruženje Jugoslavije koje će biti samo na nekom minimumu da visi. Međutim, to, tih tri mjeseca su onemogućena da se to provede.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, dakle vaš odgovor je: "da", pretpostavljam, na ovo moje pitanje jer sam citirao da je u prisustvu Evropske trojke napravljena ta deklaracija u kojoj piše ono što sam citirao. Pretpostavljam da je vaš odgovor: "da". Je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam ga proširio na ukupnu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću. A da li je tačno da rukovodstvo Slovenije nije ispunilo ni svoje obaveze iz te deklaracije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno, bez obzira na to što ste vi prije rekli da ste se s njima slagali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se uopšte s njima nisam slagao, nego sam rekao da ja lično nikad nisam imao neke svađe sa Kučanom. To je sasvim drugo. S njihovom se politikom nisam slagao naravno, jer se sa secesijom nisam slagao.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali ne bih htio sad da ostane na tome da su samo Slovenci tu krivi. I svi, i vi isto tako ste tražili da se moratorij provede na način u kojem će ako neće dobrovoljno, mi ćemo to silom. Više puta je to na toj sjednici isticano. A ja sam intervenirao i rekao: "Ove su zemlje samostalne ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kojoj sednici, samo mi recite?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Na toj istoj sjednici koju ste vi citirali sad prije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, nađite mi to ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja to nemam, na žalost, vi to imate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jesam ja možda negde rekao da će nešto silom da se ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ne, ne. Jović je nekoliko puta to govorio i ja sam intervenirao na to i rekao: "Zar misliš da ćeš silom i kaznama moći ti riješiti to?". Kaže: "Šta ako opet ne uplate carinu?". Kaže: "Ti stalno pregovaraš, ti hoćeš stalno pregovarati". Znači, treba upotrebit silu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja vas molim. ...

prevodioci: Molimo vas da se ne preklapate zbog prevodenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da odgovarate na moja pitanja. Evo, na jedno ste odgovorili, pa ste se pokajali što ste i na njega odgovorili i onda nastavljate da objašnjavate dalje.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Baš vam hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi, molim vas ...

SUDIJA MEJ: Ne, mislim da ovo nije prikladan komentar za svedoka. Postavite mu pravilno pitanje, to smete da radite, a vi pokušavate njega da nadvladate. To nikome neće biti od pomoći.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja samo pokušavam, gospodine Mej, da se ovde vidi istina, a na sreću, istina je moćna i ona uvek nadvlada, pa će i ovde nadvladati.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, je li tačno da je tokom sukoba u Sloveniji poginulo 44 pripadnika JNA i to šest oficira, šest podoficira, 30 vojnika i pitomaca i jedno građansko lice na službi u vojsci i jedno neidentifikovano lice, da je bilo 184 ranjena vojnika?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate kakve su najteže zločine izvršili protiv vojnika JNA kada su one paravojne formacije formirane tada u Sloveniji na pet pograničnih karaula doveli maloletnu decu oficira i pod pretnjom smrti prisiljavali da pozovu očeve na predaju ili kada su naoružani civili hapsili pripadnike JNA po ulicama gradova, pa su ih onda podvrgavali pritiscima, psihofizičkoj torturi i tako dalje? Da li se sećate tih događaja, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Onih prvih da, ovih drugih ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, ovih pravih da, tih pogibija i ranjavanja i tako dalje. A recite mi šta ste vi, koji ste tada bili predsednik vlade, preduzeli da se učinioci tih dela izvedu pred lice pravde? Da li ste uopšte bilo šta pokušali u tom pravcu da uradite?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja ću morat' još jednom ponoviti da dok niko drugi, a ni gospodin Milošević, nisu se uopće angažirali oko prekida toga rata, da sam ja sjeo u avion ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To ste već ispričali, gospodine Markoviću.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja moram odgovoriti. Vi me pitate jesam li ja išta radio. Ja govorim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne pitam da li ste vi išta radili, nego ...

prevodioci: Molimo govornike da se ne preklapaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa zločinima izvršenim, da li ste šta preduzeli kao predsednik savezne vlade da se odgovorni izvedu pred lice pravde?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja još jednom moram ponoviti da sam ja intervenirao da se rat zaustavi i da se dalje ne gine. Ja moram objektivno sad kazati da je moj odlazak tada u Sloveniju bio na granici smrtne opasnosti. Ja sam svejedno to napravio. Drugo, ako treba da se kažnjavaju tada ljudi, postoje za to odgovarajući sudski organi, postoje ili vojni organi ili civilni organi prema tome kojima ko pripada. Ja se ne sjećam da bilo koja vlada u bilo kojem dijelu svijeta sudi nekome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ni ja se ne sećam.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ni ja se ne sećam, samo ovde se sve to obično stavlja pod nekakvu moju odgovornost iako nisam bio ni sudska ni zakonodavna vlast, niti komandovao vojskom, pa sam zato pitao i vas jeste li vi šta preuzeli da se dođe do ...

SUDIJA MEJ: Vi svakako možete svedoka da pitate da li je on preduzeo neke korake, ali koliko se ja sećam, gospodinu Kučanu su postavljana pitanja o tome i on je o tome dao svoj iskaz. Možda bi ovaj svedok mogao da kaže, da li on tome može nešto da doda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, da li se sećate da su, kada je reč o Sloveniji, Slovenija i tokom 1989. i 1990. i 1991. godine donela jednu čitavu seriju zakona jednostrano u stvari vršeći rušenje pravnog poretka Jugoslavije? Na primer, oni amandmani na Ustav Slovenije 1989. godine, pa Ustavni zakon o sprovođenju amandmana u oblasti narodne odbrane, pa onda Zakon o obustavljanju prekršajnih postupaka pokrenutih do 31. januara 1990. godine, ako je on utvrđen saveznim propisom, dakle, poništili savezne propise, pa je onda doneta Deklaracija o suverenosti Slovenije, pa plebiscit o samostalnosti i nezavisnosti Slovenije, pa onda niz drugih akata, neću sve da ih citiram jer bih izgubio mnogo vremena, može čitava strana da se napuni i vi to sigurno dobro znate, da li je o svemu raspravljao Ustavni sud i utvrdio da su ti akti svi neustavni i da ih poništava? Da li se toga sećate?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se toga sjećam, ali bih htio reći u kojem kontekstu se toga dobro sjećam. U prvom redu, nije Slovenija odmah 1989. godine ni dijela 1990. godine radila takve akte, nego kasnije i to ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Čekajte, jesu amandmani na Ustav doneti 1989. godine? Jesu doneti ili nisu?

SUDIJA MEJ: Dopustite svedoku da odgovori.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Izbori u Sloveniji su provedeni tek negdje između proleća i ljeta 1990. godine, znači oni tada još nisu bili provedeni. Ali isto tako, sećate li se vi kada je Srbija izvršila blokadu slovenskih

roba? Kad je izvršila blokadu ekonomskih odnosa sa Slovenijom? Kada je Srbija, odnosno vi lično, izvršila proboj u monetarni fond i praktički uzela, da ne kažem ukrala, 18 milijardi i 200 miliona dinara, znači dve milijarde i 500 miliona dolara, ovaj, maraka? Zar vi mislite da sve to nije imalo utjecaj na neke druge republike?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dajte, gospodine Markoviću, molim vas. Svi međusobni odnosi između centralnih banaka republika i Centralne banke Jugoslavije se nalaze u papirima, tu ne može biti krađe; da li se uđe preko određenog nivoa ili se ne uđe, to se sve odmah vidi, priznaćete da je sve to transparentno, nemoguće je bilo šta u novčanim tokovima uraditi tajno, i onda se takvi odnosi kasnije ispravljaju, stavljaju u ravnotežu, uspostavljaju bilans i tako dalje. Pa vi ste se bavili privredom, valjda to znate.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se nadam da znam, ali isto tako vrlo jasno znam da ste donijeli odluku da se 18 milijardi i 200 miliona dinara prebaci iz Centralne banke u Narodnu banku Srbije, a da za to niste imali apsolutno nikakvo pravo. Nikakvo pravo. I da ste time zapravo izvršili diverziju na cijeli jugoslavenski sistem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dajte, gospodine Markoviću, nemojte da objašnjavamo stručna monetarna pitanja. Ako neko pusti primarnu emisiju, odnosno jednostavno zaduži levu stranu bilansa i pusti novac za otkup pšenice, to nije nikakav udar na monetarni sistem, već može da se reguliše kasnijim međusobnim odnosima centralnih banaka republika, što se događalo mnogo puta i što nema nikakve veze sa ovim vašim predimencioniranim konstatacijama o neakvim upadima, Srbija nešto otela i tako dalje. Nemojte da se bavimo takvim stvarima.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ako vi mislite da je mala cifra 18 milijardi i 200 miliona dinara, a ta cifra je apsolutno ustanovljena. I molim vas recite je li ustanovljena ili nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam tačno ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A ne znate tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam tačno o kojoj se cifri radi, znam da je stalno neko, razne republike u raznim situacijama prelazile svoje okvire, kasnije to peglale u međusobnim odnosima, ali to se lako može ustanoviti. Jer svi ti novčani tokovi su veoma transparentni. Pokretanje novca,

puštanje primarne emisije su stvari koje ostavljaju traga u dokumentaciji Centralne banke, tu nema govora da se nešto može sakriti.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Niko do tada, a usudim se reći ni od tada, nije izvršio ovakvu krađu novca na koji nije imao pravo kao što je izvršila Republika Srbija, odnosno gospodin Milošević, tim prije, što ni to što kaže da je moglo ići iz primarne emisije za poljoprivredu ili ovamo ili onamo, u to vrijeme, u to vrijeme, iz emisije Narodne banke Jugoslavije ništa nije smjelo ići ni za poljoprivredu, ni za neke druge stvari, mi smo alimentirali te potrebe iz budžeta. I treće, za svaku odluku za emisiju morao je se sastati cijeli Savjet Narodne banke Jugoslavije i on je mogao donjeti odluku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno, naravno.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: E, kad vi to znate, pitam vas kad se sastao savjet da dozvoli da se vama prebaci 18 milijardi i 200 miliona dinara?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dajte, molim vas, da ne ustanovljavamo to. Naravno da se bez odluke Saveta guvernera ne može vršiti nijedna radnja, bar u to vreme nije mogla da se vrši, to uopšte nije sporno i nije sporno da ovo o čemu vi govorite nije bila nikakva tajna. Prema tome, zašto srozavate svoj nivo upotrebljavajući ružne reči, krađe i tako dalje? Tu se ne radi ni o kakvoj krađi.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Hvala što štitite moj nivo, ali to je tako, to je najbolja kvalifikacija. A i nije se znalo, dok nisam ja otkrio da ste to napravili. Zapamtio sam naš razgovor, vi ste rekli: "Pojma nemam. Ko je to napravio? Ja ništa ne znam".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, to što sam vam rekao je bilo tačno.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A, je.

SUDIJA MEJ: Moram da vam se obratim, a posebno optuženom. Morate takođe da date šansu nekome da to sve i prevede. Prevodioci imaju pune ruke posla pokušavajući da vas prate.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Mej. Neću da brzam, da brzam da bih omogućio prevodiocima, ali vreme leti, a gospodin Marković veoma opširno objašnjava stvari koje ga ja čak i ne pitam. Je li sporno da je Ustavni sud Jugoslavije poništio ove odluke koje je donela Slovenija? Samo kažite da ili ne.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da. Neke od njih, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Poništala je?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je, je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li tačno da je za vreme vašeg mandata Slovenija ignorisala institucije, zakone, Ustav SFRJ i tako dalje?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U prvo vrijeme nije, a kasnije jeste. Ali isto tako, ja bih želio ovdje spomenuti Savezno izvršno vijeće je predložilo promjenu ustava koje bi omogućilo uspostavljanje drugih odnosa, pa izборе u cijeloj Jugoslaviji, ali činjenica da su to Srbija i Slovenija, jedna sa svog, druga opet sa svog stanovišta, spriječile da se donese.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno, ali i na to ćemo doći. Vi kažete da je odluku o povlačenju vojske donelo Predsedništvo, kad kažem "povlačenju vojske", povlačenju vojske iz Slovenije, donelo Predsedništvo pod Miloševićevim uticajem. Tako ste vi rekli. Sad vas pitam: ko je sve glasao za povlačenje vojske Jugoslavije, odnosno Jugoslovenske narodne armije? Da li se sećate da su, prvo, to je donelo Predsedništvo, dakle predsednici republika nemaju tu nikakav glas, Predsedništvo, svi osim Mesića su glasali da se vojska povuče iz Slovenije. Mesić je glasao protiv povlačenja JNA iz Slovenije, prema tome ...

SUDIJA MEJ: Čekajte, vi ste sad govorili barem jedan minut. Sada svjedok treba da dobije priliku da odgovori. Možete li da odgovorite na to pitanje?

SVEDOK MARKOVIĆ: Mogu. Sjednica Predsjedništva je imala, rekao bih, nekoliko različitih dijelova. U jednom dijelu se počelo razgovarati kako da se osigura još jača pozicija vojske na terenu Slovenije, a onda, onda je predložio, koliko se ja sjećam, gospodin Jović da se razgovara i o povlačenju vojske, što je odmah armija prihvatila, i to odmah i razradila. I odmah je dala nekoliko ideja kako da se to napravi. Prema tome, bilo je očito da je postojao prije dogovoreni već taj dio između određenih funkcionera da se na to ide kao konačno, jer inače Kadrijević je vrlo teško prihvaćao nešto što nije imao spremno i tada je vrlo lako donesen takav dogovor da se povuče vojska. I na toj sjednici, istina je što kaže gospodin Milošević da su svi glasali osim Mesića i ja mislim i Tupurkovski nije glasao, koliko se ja sjećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne, Tupurkovski i Bogičević su prihvatili odluku, čak uz uveravanje da će se tako izbeći sukob.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam, koji nemam pravo glasa na Predsjedništvu, rekao da se ne slažem s time, ali mog glas tamo ne vrijedi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja lično, kao što znate, nisam prisustvo-vao jer nisam član Predsedništva i ovo govorim na bazi dokumenata. Dakle, svi osim Mesića su glasali da se vojska povuče iz Slovenije. Je li to tačno, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja opet ponavljam koliko ja znam, Tu-purkovski je glasao protiv.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je lako ustanoviti.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Točno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali čak i da je Tupurkovski glasao protiv, što nije, jer je smatrao da će se izbeći sukob tako, to bi onda opet bilo šest prema dva. Prema tome, je li jasno da ova vaša kvalifikacija da je odluka o povlačenju vojske iz Slovenije doneta pod Miloševićevim uticajem, potpuno se ne može zasnovati na činjenicama?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja to ne mogu prihvatiti, jer neke stvari koje se rade u pozadini, a i ovdje se radilo u pozadini, sve se spremilo prije nego što se došlo na sjednicu, zna se da se to ne rješava samo na sjednici. Stvar je pripremljena prije sjednice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, ja sam imao uticaj na sve članove Predsedništva SFRJ?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Na dovoljan broj članova.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, evo, osim na Mesića, očigledno po ovome vašem na sve.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Na Tupurkovskog po mom mišljenju. Ja se Bogičevića ne sjećam da li je bio na sjednici uopšte.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to čega se ne sećate, neću da vas pitam. A dobro, da li je tačno da je JNA napistila Sloveniju bez naoružanja, sve što je imala ostavila je tamo u Sloveniji?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije tako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ona nije sve odnela, to je apsolutno neistina da je sve odnela.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, slažem se s vama, nije sve odnjela, vojska nije mogla odnijeti sve. I ono što nije mogla odnijeti, to je ostavila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa, dobro, takođe nije tačno ovo što ste vi rekli u tački 13 vaše izjave da se JNA povukla iz Slovenije u Bosnu i Hercegovinu. JNA se iz Slovenije povukla u sve druge jugoslovenske republike osim Hrvatske pošto se tadašnje rukovodstvo Hrvatske protivilo tome da se deo vojske koja se povlači iz Slovenije zadrži na području Hrvatske. Dakle, ona je onda prešla, ta vojska iz Slovenije, i u Bosnu i Hercegovinu, i u Srbiju, i u Makedoniju, i u Crnu Goru. Znači, upravo disperzirano u sve ostale republike. Je l' to tačno ili ne, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno. Neke manje jedinice su otišle i u Srbiju ili Crnu Goru. U Makedoniju, koliko se ja sjećam, nije otišao niko, dapače, tada je pripreman izlazak cijele vojske iz Makedonije ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Može biti, može biti da nije u Makedoniju, ali u sve druge republike je vojska otišla.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije. Dozvolite, mogu ja kazati? Znači, otišli su iz Makedonije, u Makedoniju nije niko, da li je bio neko i u Srbiji, ja vjerujem da je neka manja jedinica, možda i u Crnoj Gori, gro jedinica je išlo u Bosnu i Hercegovinu. I za to postoje mnogobrojni dokazi koji se mogu istražiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni je ovde principijelno pitanje. Vojska koja se povukla, povukla se na druge delove teritorije SFRJ u kojoj je u to vreme ta JNA bila jedina legalna oružana sila, je l' to tako ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, tako je, ali istovremeno ona je bila legalna na svim djelovima. Ona nije bila legalna samo u Bosni i Hercegovini. Ako je legalna bila, zašto nije otišla sva u Srbiju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto bi otišla sva u Srbiju? Pa, nije Srbija i SFRJ bilo isto.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali zašto bi Bosna i Hercegovina i SFRJ bili isto?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Otišla je u Srbiju, i sami ste rekli.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je, male, manje neke jedinice koje nisu bile važne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To kolike su jedinice otišle, to ćemo lako ustanoviti i ne moramo danas da ustanovljavamo. Ali je ona otišla na druge delove SFRJ. A što se tiče vojske u Hrvatskoj, ova dodatna iz Slovenije nije otišla u Hrvatsku, ali je u Hrvatskoj takođe bila JNA i ona je tamo takođe bila legalna. Je li to tako ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Bila je tamo i bila je legalna, ali nije išla u Hrvatsku, to je činjenica, isto tako kao što je činjenica da su manje jedinice došle u Srbiju i u Crnu Goru i činjenica je da je gro te vojske otišao u Bosnu, jer se znalo da se u Bosni sprema rat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to ste možda vi znali jer ste bili predsednik savezne Vlade, pa je i Bosna i Hercegovina bila pod vašom ingerencijom, ali to da vojska ide u Bosnu da bi spremala rat, to ja ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Sigurno, to ste vi znali bolje nego ja, jer vi ste organizirali jedan dio tog rata u dogovoru sa Tuđmanom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro, doći ćemo na taj moj dogovor sa Tuđmanom.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Odlično, jedva čekam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću. Inače, nije istina ni ono što navodite u tački 24 vaše izjave. Bora Jović nikad nije konsultovan u vezi sa intervencijom JNA u Sloveniji. Niti je ikad o tome raspravljao sa vama. On nikad nije konsultovan o tome.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja ne znam je li bio konsultiran, niti sam ja o tome s njim razgovarao. Ja sam tamo napisao samo da smo nas dva nakon što su bila tamo već, razgovarali o tome, i on je imao jedno stanovište, a ja drugo. Ako ste dobro pročitali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E pa, dobro, dobro, gospodine Markoviću. Da li je sporno da ste vi imali ne samo *de jure* odgovornost sve to vreme: 1989, 1990. i 1991. godine jer ste sve vreme bili predsednik savezne Vlade, već ste osim *de jure* odgovornosti imali i niz aktivnosti, sastanaka u saveznoj Vladi sa svim bitnim resorima za sve to vreme i *de facto* vršili sve to vaše funkcije i 1989. i 1990. i 1991. godine? Ja sam prošli put dao onaj vaš

pregled 1991. godine, a isti su takvi i 1989. i 1990. godine. Dakle, i *de jure* i *de facto*, vi ste bili izvršna vlast, na čelu piramide izvršne vlasti u SFRJ. Je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Prvo, ja bih vas vrlo zamolio kad biste vi meni dali, ja se Sudu izvinjavam što su sad to reći, kopije tih materijala koji faktički pripadaju meni, a vi ih imate. Možda ću se sjetiti tek kada pišem neke memoare, pa će mi trebati da ih upotrebim za tu svrhu. Ja do tih materijala nisam mogao doći. Činjenica je da je moja vlada, kažem moja u navodnom znaku, mogu reći Savezno izvršno vijeće čiji sam ja bio predsjednik funkcioniralo dobro u toku 1989. i 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, videli smo šta je bilo 1991. godine.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, već koncem 1990. godine su se desile neke stvari koje su ozbiljno ugrozile već i tako male kompetencije koje je imala savezna Vlada. Nema nigdje u Evropi (Europe) nijedne vlade koja ima tako male, skromne nadležnosti kakve je imala jugoslavenska vlada. A recimo, vi svojim upadom u platni sistem i u monetarni sistem kad ste uzeli 18 milijardi i 200 miliona dinara, vi ste zapravo time i taj skromni autoritet vlade koji je više, rekao bih, bio vezan na ljude nego na stvarnu poziciju, vi ste i taj ugrozili. U toku 1991. godine, bez obzira što sam ja bio prisutan na tim pozicijama i dalje i što sam imao mnogobrojne komunikacije, istina je da se moja mogućnost, mogućnost savezne vlade iz dana u dan smanjivala. Ja sam najveći dio svog posla proveo u tome da spriječim da dođe do rata i do raspada Jugoslavije. U tom smislu, ja sam posjećivao sve republike, razgovarao s njima, ja sam išao u skupštinu Slovenije, držao sam jedan poznati govor tamo koji je trebao da omogući da skupština Slovenije promjeni svoju odluku. Išao sam u Sabor Hrvatske gdje sam prvi put govorio na način kako nisam nikad govorio i gdje sam, između ostaloga, i krupne stvari im rekao, da sad to ne ponavljam, ako treba, ja to mogu ovdje kazati. Ali takođe sam tražio da mi se da mogućnost da govorim u republici Srbiji. Načelno sam dobio tu saglasnost, ali mi se nije omogućilo da govorim u republici Srbiji. Iako danas kad ja gledam na to, to su bili moji donkihotski pokušaji da spasim nešto što se nije dalo spasiti. Ali ja sam kao čovjek i to probao napraviti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću ...

SUDIJA MEJ: Sada je vreme za pauzu. Pokušaćemo da se pobrinemo da svedok dobije dokumente koje je zatražio da vidi, jer on ima pravo da ih

vidi. Nadamo se da ćemo tokom te pauze od pola sata uspeti da osiguramo dokumenta. Da, šta želite?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, sećam se da je pre nekoliko dana gospodin Najs ovde od vas tražio odobrenje da dostavi svedoku ovaj pregled od 1991. godine, pošto je svedok to od njega to tražio i vi ste to odobrili. Prema tome, to što se to nije dogodilo je možda samo propust gospodina Najsa ili možda propust svedoka da uzme taj dokument, ali ja se dobro sećam da je to od vas traženo i da ste vi to odobrili, jer se radilo o dokumentu pregleda njegovih obaveza u toku 1991. godine, vi ste to odobrili i on očigledno taj dokument ima.

SUDIJA MEJ: U redu, pozabavićemo se time. Imamo uobičajenu pauzu od 20 minuta. Da, pronašli smo broj koji je, čini mi se, dokazni predmet Odbrane 207. Molim da se svedoku da kopija kako bi mogao da je pogleda tokom pauze. U redu, pauza od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Koliko sam razumeo, gospodin Marković nije dobio dokumente koje smo tražili i za koje je dobijena dozvola da mu se dostave. Stvarno ne znam i nije mi jasno kako se to desilo da on to nije dobio, ali evo, izvinjavam se gospodinu Markoviću što to nije dobio.

SUDIJA MEJ: U redu, izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja se nadam da će gospodin Marković to dobiti makar za svoje memoare, ali poenta onoga šta ja pitam je, nesumnjivo je da ste, gospodine Markoviću, u vreme zaoštavanja jugoslovenske krize, dakle 1989. godine kad su u Sloveniji doneti amandmani, pa 1990. i 1991. godine, a sve to vreme je bilo vreme naoružavanja, stvaranja nekih paravojnih formacija, prvih sukoba, je li sporno da ste vi u stvari taj koji ima kompletan pregled događaja i instrumente državnih mehanizama?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno je da Savezno izvršno vijeće ima jedan arsenal tih prava sa kojima može funkcionirati, ali to je vrlo skroman

arsenal. A činjenica je takođe da u područjima koja se god odnose na vojsku direktno ili indirektno na takozvanu obranu, u vezi s tim Savezno izvršno vijeće nije imalo nikakvih kompetenca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pošto ja imam veoma ograničeno vreme, evo ja ću vam dati i pregled vaših aktivnosti za 1989. godinu, isti kao što je onaj za 1991. godinu, daću i pregled za 1990. godinu, ali ako se uporede i 1989. i 1990. i 1991. godina, vidi se da je to potpuno jedan isti način rada i komuniciranje sa svim bitnim faktorima koji su bili podređeni saveznoj vladi, i kad je reč o vojsci i kad je reč o policiji i kad je reč o drugim funkcijama. Na žalost, zbog vremena ja nemam mogućnosti da prolazim sad kroz ove vaše aktivnosti, ali, gospodine Mej, hteo bih da ih dam kao dokazne predmete. To su takođe originali, pa molim da se i meni vrate kopije uključujući i onaj iz 1991. godine koji sam već dao. A naravno nemam ništa protiv da gospodin Marković dobije takođe kopije ovih svojih aktivnosti jer će mu verovatno biti korisne za njega pošto kaže da će da piše memoare.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vrlo zahvalan sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: A sad vas za uzvrat bar molim da što je moguće kraće odgovarate na moja pitanja.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Ukoliko želite sada da priložite te dokumente, onda ćemo razmotriti situaciju. Samo trenutak. U redu, neka nam se daju. Ono što ćemo uraditi je sledeće. Gospodine Najš, molim vas da pogledate ova dokumenta koja nisu na engleskom, ali makar bi Tužilaštvo moglo da nam da svoj stav da li imaju neki prigovor tome da se ta dokumenta uvrste u dokazni materijal.

TUŽILAC NAJŠ: U redu je.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tu se vidi da i u 1989. i 1990. i 1991. godine imate redovne sastanke sa vojskom, policijom, Predsedništvom, svojim članovima SIV-a, funkcionerima raznih republika, delegacijama republike Slovenije i Hrvatske, Srbije, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i tako dalje. Prema tome, nema spora da vi u te tri godine imate nesumnjivo

izvršnu vlast u Jugoslaviji, da je to vreme kada su se ovi događaji odvijali. Pretpostavljam da to nije sporno, gospodine Markoviću.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Hvala što ste time pokazali da ste ustanovili moju veliku aktivnost u tom vremenskom periodu. Ta moja aktivnost u tom vremenskom periodu nimalo ne znači o tome da sam ja faktički imao vlast po tome što sam radio. Vi ste i tako karakterizirali velikim dijelom moj način rada da je pregovarački, da je traženje kompromisa i ja sam naravno svoje metode koristeći tražio rješenje da ne dođe do raspada i da ne dođe do rata u Jugoslaviji. I u tom smislu sam ja naravno angažirao sve svoje snage koje sam imao, obilazio, razgovarao, testirao, tražio ljude koji su spremni da se angažiraju protiv rata, itd. To je istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, pa vi kažete na primer u vezi s vojskom, tu ste samo imali neke ingerencije koje se tiču finansija, međutim evo, pokazaću vam jedan dokument koji sam dobio od suprotne strane, to je izvadak iz nečega, iz nekog stenograma, suprotna strana mi nije dala ceo stenogram, ali to nosi ERN 01024563 i gde se vidi kako vas general Kadijević informiše recimo o žrtvama u Sloveniji, o međunacionalnim sukobima, o naoružavanju itd. I onda kaže tu: "Gubici u Sloveniji: poginulo 44, ranjeno 184", onda Ante Marković: "Veljko, prvo si rekao da je 298 ukupno". Kadijević kaže: "U međunacionalnim sukobima i drugim sukobima koji su se dogodili u Jugoslaviji van Slovenije 298, i to ove godine". Onda Ante Marković: "Ranjeno?". Kadijević: "Ranjeno 472, ukupno 770", govori o kriznim žarištima, pominje i Kosovo, Sandžak, zapadnu Makedoniju, Hercegovinu. Po tome pretpostavljam da je jasno da vi sa ministrom odbrane razgovarate o bezbednosnoj situaciji, a vide se i mnogi sastanci u ovim vašim pregledima gde vi raspravljate o bezbednosnoj situaciji, o aktivnostima vojske, policije itd. Dakle, ne samo o finansiranju.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije?

SUDIJA MEJ: Izvolite?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Ako bih mogao da pomognem Sudu, to je dokument koji je uveden kod gospodina Mesića i to je dokaz broj 328, a tabulator 16. Ovo što se sada predočava svedoku nalazi se u tom dokumentu, tako da se to može pogledati.

SUDIJA MEJ: Hvala.

TUŽILAC NAJS: Pošto smo već prekinuli, nije bilo nikakvog razloga da mi prigovaramo na ove dokumente koje je pomenuo optuženi, bar u tom smislu da mi mislimo da oni jesu ono što optuženi tvrdi da jeste, i slični su po kategoriji dokumentima koji su dostavljeni u obliku kopije svedoku tokom pauze. I Pretresno veće će se verovatno setiti da sam prošli put rekao koliko sam bio iznenađen time što je optuženi imao pristupa originalnim materijalima, a mi nismo mogli to da dobijemo, ni mi ni svedok, ali nema nikakve sumnje da je ovo upravo ono što on tvrdio da jeste. E sad, da li ćete vi usvojiti ovo ili ne, to je na vama da odlučite.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Kada budemo imali vremena, kada bude prikladan trenutak, daćemo svedoku ove dokumente da ih on pogleda, ali za sada nećemo predati tok unakrsnog ispitivanja. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, sad sam vam citirao deo dokumenta koji sam dobio od suprotne strane, dakle, rekao bih autentičan, gde se vidi da vama referiše general Kadrijević o svim ovim događajima, da vi s njim o tome razgovarate, itd, dakle nije reč o tome da razgovarate o finansiranju vojske ili nečem drugom što je, kako kažete, isključivo nadležnost Saveznog izvršnog veća, nego upravo o vojnim aktivnostima. Da li je to sporno, gospodine Markoviću ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U prvom redu, ja ne posjedujem taj dokument da bih mogao oko tog dokumenta kojega spominje gospodin Milošević, dati neko svoje mišljenje. Inače, u principu, moram reći ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, časne sudije, mislim da opet mogu da vam pomognem: to je dokaz koji je uveden i on postoji na jeziku koji govori gospodin Marković, ja mogu da mu ga dam da ga ima ispred sebe, to je na srpskohrvatskom, odnosno na BHS-u.

SVEDOK MARKOVIĆ: Ne, ali ja moram reći da meni taj dokument ne treba, jer sada da ga idem proučavati, a gospodin Milošević ga je proučio skroz, to nema nikakvog smisla.

SUDIJA MEJ: Da, u redu.

SVEDOK MARKOVIĆ: Ja mogu odgovoriti bez tog dokumenta. Logično je da predsjednik jedne institucije, pa i predsjednik Vlade razgovara sa svojim ministrima o djelokrugu njihovog rada, to je logično. To sam ja radio sa svim ministrima. Ako je gospodin Milošević gledao moj redosljed, onda je mogao ustanoviti da sam sa drugim ministrima razgovarao nebrojeno puta više nego sa gospodinom Kadijevićem, a razgovarao sam i sa gospodinom Kadijevićem. I sa druge strane, postoji, u okviru Predsjedništva Jugoslavije postoji i sektor koji se bavi bezbjednosnim pitanjima i u tom sektoru se nalaze predstavnici raznih institucija, pa i Saveznog izvršnog vijeća, pa se i tu mora informirati oko toka stvari zbog pripeme materijala za sjednicu Predsjedništva Jugoslavije na kojoj se donosi odluka. Sa tog aspekta je vrlo logično da predsjednik Vlade se interesira i o žetvi, da se interesira i o turizmu, da se interesira isto tako o stanju robnih rezervi, da se interesira o stanju monetarnom, o stanju finansijskom, da se interesira o problemima banaka i da se interesira o određenim problemima koji su vezani i na onaj institut i na onom dijelu kojem vojska pripada. To je vrlo logično. Ja ne bih vidio kako bi neki funkcioner vodio svoje tijelo, a da o svakom dijelu ne vodi računa i ne govori o njemu. Ali to je jedna stvar. A druga je stvar imati i direktno neposredno naređivačku funkciju. I kad se vojske tiče vrlo jasno je određeno, u ustavu piše, i ja predlažem da ne gubimo puno vremena oko toga, vojska je pod komandom Predsjedništva Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ustav nije sporan, gospodine Markoviću. Tačno je da je pod komandom predsedništva Jugoslavije. Ja samo ovde ukazujem da vi razgovarate sa ministrom odbrane o vojnim aktivnostima, a ne o onome što smatrate i ovde tvrdite da je isključivo vaša nadležnost.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali to ne znači da ja na osnovu toga donosim vojne odluke. Ja primam informaciju da sam ja kao predsjednik vlade informiran o onome što se događa. I to je vrlo logično. Ali donošenje odluke, bože sačuvaj, pa vi znate da to sigurno, to je bila insinucija na moj račun ako biste vi to tvrdili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, ja sam tvrdio šta sam tvrdio o tom vašem ratu u Sloveniji, pa nemam potrebe da se na to vraćam. Ali, evo, na primer vezano za Dubrovnik, čak izveštaj Hrvoja Kačića od oktobra 1991. u vezi sa konferencijom u Hagu (The Hague) koji

takođe sam dobio od suprotne strane, ovo je na ERN 01075129, govori se o tome da, mi smo inače svi bili na toj konferenciji u Hagu, i vi i ja i predstavnicima svih republika i članovi Predsedništva Jugoslavije, a oni ovde govore, kaže da se tamo ima problema oko Dubrovnika i onda oni kažu: „Eto, ako ne možete razgovarati sa Jokićem koji je došao u zamenu za ubijenog Đurovića“, Đurović je poginuo, inače bio je komandant pre toga dole, „ovde u Hagu imaju Kadrijevića i predsednika Vlade Jugoslavije Antu Markovića“. Dakle, u vezi sa tim događajima u Dubrovniku čak i oni koji su, kako bih rekao, zaduženi u Hrvatskoj i brinu se o tome, vas stavljaju u prvi plan. Kažu: „Imate ovde u Hagu Kadrijevića i predsednika Vlade Jugoslavije Antu Markovića“. Na vas se oslanjaju da razrešavate te probleme. A onda se pominju funkcioneri Crne Gore, jer je to u neposrednoj blizini Crne Gore. Niko ovde ne pominje ni na koji način Srbiju. Možete to da komentarišete?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U prvom redu, ja ne posjedujem taj dokument i ne znam šta u njemu piše, da bih mogao vidjeti da li piše tako kako ga interpretira gospodin Milošević ili nekako drukčije. Ali činjenica je da je taj rat koji je tu vođen i u Dubrovniku i u krajnjoj liniji u Vukovaru, pa i u drugim dijelovima Hrvatske, da sa tim ratom predsjednik Saveznog izvršnog vijeća Ante Marković nije imao, niti je mogao imati nikakve veze. Ante Marković je tu poduzimao sve moguće mjere da spriječi taj rat. A u kontekstu toga, baš na tom zasjedanju o kome je govorio sad gospodin Milošević ja sam gospodina Miloševića pitao i rekao mu: "pa, je l' ti vidiš šta se događa u Vukovaru, pa je l' vidiš da se bombardira Dubrovnik?". Pa, kaže: "Ko bi bio blesav da bombardira Dubrovnik? Dubrovnik se ne bombardira".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko to kaže?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Slobodan Milošević.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ja kažem: "Ko bi bio blesav da bombarduje Dubrovnik?".

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naravno.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je. To kaže gospodin Milošević. Ja mu kažem: "Molim te, idemo do Tuđmana". Ja kažem: "Molim te, Franjo ..."

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja kažem da odemo kod gospodina Tuđmana. Tamo je on bio sa svojim Šarinićem i ne znam ko je još bio drugi, i rekao sam mu: „Molim te, ja Miloševiću govorim o bombardiranju Dubrovnika i on kaže da se Dubrovnik ne bombardira, da to nije istina“. Ja sam, napisao sam na koncu što je na to Tuđman odgovorio, jer je Milošević kazao: „Pa, ne bombardira se, ja bih znao da se bombardira“. A činjenica je da je Dubrovnik bombardiran. Imate slike iz kojih se vidi da je bombardiran. Ima cijela jedna, jedan kratki film napravljen o bombardiranju Dubrovnika.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, ja uopšte ne kažem: „Ja bih znao da se bombardira,“ nego sam vam rekao: „Ko bi bio blesav da bombarduje Dubrovnik?“

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I rekli ste: „Ja bih to znao“. Znači, ko je blesav da se bombardira, znači ne bombardira se, i da se bombardira, ja bih to znao. To je logično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A ovo što sam vam citirao, samo sam vam jednu rečenicu citirao iz ovoga izveštaja Hrvoja Kačića, a pošto je to na ERN 01075129, ovi koji to gledaju, mogu da uporede, a rečenica glasi: „Eto, ako ne možete razgovarati sa Jokićem koji je došao u zamjenu za ubijenog Đurovića, ovdje u Hagu imaju Kadrijevića i predsednika vlade Jugoslavije Antu Markovića“.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I šta to znači sad? To je Kačić rekao. Ko je Kačić? Što je on kompetentan, zna li on tu funkciju uopće?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, dobro.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A mogao je reći neki lijevi, sasvim svejedno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ko je Kačić? Recite mi.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Recite vi ko je Kačić.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, valjda hrvatski funkcioner u to vreme koji se na vas oslanja da razrešite taj problem.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Eh, bolje da se na vas oslonio, jer bi onda možda i mogao riješiti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, ja citiram njega, a vi znate dobro ko je Kačić i to bolje od mene. Pogledajte dalje, molim vas. Evo, molim vas, vi ste igrali tada kako kaže Špegelj, znate i ko je Špegelj, pretpostavljam, na sve karte. Evo šta je on rekao Vladimiru Jagaru da ste, osim što ste davali Špegelju podatke da ne samo da ne volite vlast, već Srbiju ne možete da smislite i da nećete da idete iz Srbije dok je ne uništite, on kaže ovde, to je isto stranica ERN 01112475, kaže: "Špegelj mi je pričao da ima čoveka u Beogradu koji mu je javio da vojska ima nameru da ga uhapsi. U vezi s tim je istakao da uopšte nije Tuđman u pitanju, već je on ...

prevodioci: Molimo vas da čitate sporije zbog prevoda.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Već je on Špegelj čovek broj 1 kojeg vojska ima nameru da liši slobode. U vezi sa ovim, Špegelj je još dodao da mu je takvu informaciju dao Ante Marković koji ga je nazvao telefonom i tom prilikom mu rekao da beži u inostranstvo jer će ga vojska uhapsiti ako to ne učini." Prema tome, vi dakle umesto da sprečite uvoz oružja koji Špegelj nelegalno organizuje, zovete telefonom Špegelja i upozoravate da beži u inostranstvo da ga vojska ne uhapsi za krivična dela koja vrši nelegalnim uvozom oružja u Hrvatsku. Je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Možete li mi reći kad je to bilo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se nadam da mogu. To je zapisnik sastavljen 18. februar 1991. godine.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Postojala su vremena u kojima uopće nije postojala komunikacija telefonska između Hrvatske i Srbije i između Beograda i Zagreba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To prvi put čujem.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam vrlo često razgovarao preko Sarajeva ili preko neke druge institucije. Inače, mogu reći, gospodina Špegelja niti sam vidio niti sam s njim razgovarao u tom vremenu. I nikakvu vezu sa gospodinom Špegeljom nisam imao, i nisam imao potrebu da imam s njim ikakvu vezu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, citiraću vam onda još jedan kratak citat sa strane 01112478 gde kaže: "Na ovom sastanku neko je upitao Špegelja šta je i kakva je situacija sa Antom Markovićem, pa je u vezi njega

Špegelj rekao da je Ante Marković, predsednik SIV-a, čovek koji igra na dve karte i da voli vlast, rekao je da on, Marković, ne može smisliti Miloševića i Srbiju i dok ne uništi njega i Srbiju neće da ide iz Beograda”.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I šta ja imam s tim što misli gospodin Špegelj i govori? Šta ja imam s tim? Apsolutno ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, imate s njim ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ako mogao bi neko sasvim lijevi Petar Petrović reći: gospodin Slobodan Milošević, on mrzi Markovića, on ovo, on ono i tako dalje. To apsolutno nikakve veze nema. Nije meni nikakav bliski čovjek, niti sam ja uopće družio, niti bio sa Špegeljom da bi on mogao znati moje mišljenje. On je to u nekoj drugoj konstrukciji upotrijebio jer mu je to očito trebalo, a nema veze sa mnom. Uostalom, mislim da mnogo drugih ima argumenata koji govore o tome ko je šta radio i za šta se ko zalagao. To je, mislim, više nego jasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vi tvrdite da ovo što govori Špegelj i što se odnosi na ocenu vašeg stava, ponašanja i odnosa prema Srbiji i meni lično nije tačno?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Sada vas pitam nešto drugo. Pošto se ovde tvrdi da je postojao neki plan Velike Srbije, a to i vi kažete, a to i po mišljenju ove druge strane znači da su stvari oko tih sukoba bile kontrolisane, ja uopšte hoću da vam predočim šta ste vi govorili na sednici Predsedništva jula 1991. godine. To je inače jedan poveliki stenogram, ja nisam bio na toj sednici, ali citiraću vam samo nešto sa strane 61 tog stenograma, inače ERN mu je broj 02017995, Ante Marković kaže: “Mi smo ...

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što pređemo na to, optuženi zna jako dobro da mi ne možemo da nađemo dokumente samo po ovom ERN broju i to dokumente koji su verovatno njemu dostavljeni u okviru materijala po Pravilu 68, tako da mi sada ne možemo da kažemo ništa o tome koliko su istiniti ti dokumenti. Verovatno bi bilo od koristi svedoku ukoliko bi makar mogao da vidi taj dokument.

SUDIJA MEJ: Meni je jasno da vi ne možete da nađete te dokumente odmah kad ih optuženi citira. Ali uzimajući u obzir da ovde imamo optuženog koji

se sam brani, do sad nam nije sve tako loše išlo. Logično je da će on citirati iz obimnih dokumenata. U svakom slučaju, moramo imati na umu da se on sam ovde brani. Dakle, zamolićemo ga da to citira. Iz kog to dokumenta želite da citirate svedoku, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: On nosi naziv: "Stenografske beleške sa 125. sednice Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, održane 12. jula 1991. godine sa početkom u 10.30", gore piše "umnožavanje strogo zabranjeno, strogo poverljivo". To, naravno, gospodin Najš ima, a ja nemam, ali ...

SVEDOK MARKOVIĆ: I gdje je bila ta sjednica?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam u Beogradu, ovde ne piše gde je bila, ali piše „posle upotrebe vratiti generalnom sekretaru Predsedništva SFRJ“, „Predsedništvo SFRJ, Stjepan Mesić“, i tako dalje. E, sad vam ja citiram šta kažete, Stjepan Mesić predsedava, je l' tako, reč ima Ante, kaže, i onda samo jedan kratak citat: "Mi smo konstatirali da se zapravo stvari odvijaju sve više autonomno i da se odvijaju stihijno, da sve više izmiču kontroli i da se to izmicanje kontroli odvija zapravo u svim segmentima. Ne samo da se odvija na području međusobnog sukobljavanja i na osnovu toga... formiranje određenih jedinica koje počinju autonomno da deluju, da imaju određenu funkciju, nego takođe na ekonomskom, socijalnom području... erozija duboka", i tako dalje. Dakle, ovde sami govorite da se stvari odvijaju stihijno i da se ne mogu kontrolisati i onda na sledećoj strani govorite: "Situacija ...

SUDIJA MEJ: Ne, mi ne možemo na taj način to obrađivati. Svedoku je veoma teško da radi na taj način. Ja ću sada pitati ovog svedoka da li se seća ovoga, mada je do sada njegova memorija bila izuzetna. Dakle, pitaćemo ga da li se ovoga seća i da li može da odgovori na ovo, da bismo uštedeli na vremenu.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ja mislim da je ovo dokazni predmet 328, tabulator 16, to je nešto što je označeno samo identifikacionim brojem na BHS-u, ali nije prevedeno na engleski.

SUDIJA MEJ: Prvo da pitamo svedoka da li se ovoga seća. Izvolite.

SVEDOK MARKOVIĆ: Ja se ovoga sjećam, ali to je nešto malo drukčije nego što gospodin Milošević kaže. To je ocjena jednog dijela procesa koji se tada događao, a koji je iniciran sa neke druge strane. Istina je takođe da sam ja u materijalima napisao, koje sam radio za Tužilaštvo, da gospodin Slobodan Milošević nikad preda mnom nije zastupao tezu Velike Srbije. To sam ja napisao. Ali sam isto tako napisao da je on faktički na tome radio. Ali nikad nije zastupao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ovde ste konstatovali da se stihijno odvija, a onda govorite dalje na sledećoj strani: "Situacija izmiče iz ruku i vladama u republikama, pa čak ni pojednci, vrlo autoritativni pojedinci nisu više u stanju da vladaju pojedinim događajima", i tako dalje. Znači, govorite o jednoj opštoj eroziji. Je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da. Ja bih morao znati na koji se to vremenski period odnosi da se to može inkorporirati, jer ovako, znate, kad se izvuče negdje jedan citat, pa onda on može biti o zraku, i nema veze sa ničim. Pošto ja ne znam sada tačno o čemu se tu sve razgovaralo i u vezi čega se razgovaralo, ne bih bio u stanju dati tačan odgovor. Kad bih to mogao proučiti, ja bih mogao bez daljnega dati odgovor. Ja se sjećam da se o tome razgovaralo, ali to se razgovaralo u kontekstu onoga što se globalno događalo tada u Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, što se tiče perioda, rekao sam vam to vam je sednica od 12. jula 1991. godine. Neću vas više zamarati sa citatima sa ove sednice, osim samo jedno pitanje još koje se takođe odnosi na vaš citat, ali ne želim da u bilo kom pogledu drugom komentarišete, već u pogledu onoga što samo kažete i maločas sam vas isključivo vas citirao, nisam izvlačio neke posebne zajljučke ja sam. Vi govorite: "Po našoj ocjeni nadolazi do jednog centralnog pitanja koje je inače jedno od osnovnih pitanja u našoj zemlji", tako kažete, „a to je odnos Srba i Hrvata, odnosno Srbije i Hrvatske“. Je li, dakle, jasan vaš stav, a ja sam isto tako verovao i danas mislim da je to bio ključni odnos, da je to centralno pitanje, kako i vi kažete, centralno pitanje, jedno od osnovnih pitanja u našoj zemlji, to je odnos Srba i Hrvata, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sad mogu odgovoriti. Ja sam više puta zastupao to stanovište. Između ostaloga, sad bi to zauzelo puno vremena, pa ne mogu da ispričam kakav je bio prvi susret između Tuđmana i mene. Mi se nismo prije poznavali. Našli smo se jedno veće na njegov pri-

jedlog u mojim prostorijama u Zagrebu, prostorijama koje sam ja kao predsjednik savezne Vlade imao u Zagrebu i gdje smo razgovarali preko dva sata. Zaključak je bio, pet zaključaka je bilo, jedan od tih pet zaključaka je bio: "Sa Srbima razgovarati u Hrvatskoj, a ne preko Srbije i preko Miloševića". I drugo, kada sam govorio u Saboru Republike Hrvatske, to je bilo negdje, ja mislim konac peti ili šesti mjesec, ali svakako prije donošenja odluka, kojim sam ja tada išao intervenirati da spriječim donošenje odluka koje su tada pripremane na skupštini, odnosno na Saboru Hrvatske. Ja sam tamo držao veliki govor gdje sam između ostaloga to isto rekao, kao i: "Dalje ruke od Bosne i Hercegovine, sa Srbima se treba sporazumjeti u Hrvatskoj, a ne razgovarati preko Srbije i preko Miloševića". U tom smislu sam ja to apsolutno smatrao da je *sine qua non*.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi i kažete u ovom, da, *sine qua no*, to sam i ja tvrdio da je ključni odnos između Srba i Hrvata, vi kažete to je odnos Srba i Hrvata, odnosno Srbije i Hrvatske, tako kažete.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa dobro, vi ste se nakon toga ljepo sporazumjeli, Tuđman-Milošević, u Karadževiću ste se sporazumjeli vrlo lijepo kako ćete vi dalje živjeti podjelivši Bosnu i Hercegovinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno, ali doći ćemo i na to. Hteo sam samo da raščistimo da je to dakle bilo i vaše mišljenje da je ključni odnos, kako kažete, u našoj zemlji odnos Srba i Hrvata, odnosno Srbije i Hrvatske. Pošto se ovde u nekom iskrivljenom svetlu taj stav postavlja, drago mi je da ste i vi to objasnili na isti ovaj način. Gospodine Markoviću, vi ste govorili o tome kako sam ja želeo da stavim sve nešto pod kontrolu vojske, pa ja kontrolisao vojsku, pa kontrolisao članove Predsedništva, evo u tom istom stenogramu šta kaže jedan od članova Predsedništva za koje vi tvrdite da sam ja kontrolisao jer i on je, on je iz Vojvodine, član Predsedništva iz Vojvodine, Jugoslav Kostić. Jugoslav Kostić kaže: "Nisam spreman da glasam za onu soluciju koja će armiji dati određene ruke da ona silom uspostavi državnu granicu", i tako dalje. Prema tome, da li je jasno da Srbija i to što ste vi nazivali srpskim blokom nije bila za to da se armiji daju određene ruke i da ona uspostavlja državnu granicu? A on dodaje: "Kada vidimo da se na državnoj granici vijore zastave Republike Slovenije ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Prilično je nemoguće svedoku da odgovori na nešto što je ovoliko dugo iznošeno. Mi smo vam dali nešto slobodnog pro-

stora zato što nismo hteli da prekidamo i da bismo uštedeli na vremenu, ali isto tako moramo da budemo pravedni prema svedoku tako da on može da odgovori. Gospodine Markoviću, možete li ukratko da odgovorite na ono što se ovde iznosi?

SVEDOK MARKOVIĆ: Vrlo interesantno je da je gospodin Milošević izvukao samo jedan sasvim parcijalni element koji govori o odnosima između vojske i Srbije i koji govori o odnosima u Predsjedništvu Jugoslavije. Poznato je i ja mislim da ne treba uopće dokazivati da su u Predsjedništvu Jugoslavije kao u vrhovnom komandantu i kao onome kome je armija bila podređena, bile dvije grupe. U jednoj su bili Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Makedonija. I drugu grupu: Srbija, Vojvodina, Kosovo, Crna Gora. I to je četiri prema četiri. I zašto su se toliko puta radile te sjednice koje su se radile da se dobije većina? Da je Kostić tada glasao tako, onda bi to bilo odbijeno. Ali činjenica je da su održavane sjednice, pa čak i u armijskim nekim prostorima koji su bili vrlo hladni i tako dalje, u kojima se tražilo da se recimo Bogićević slomije i da glasa za to da se upotrebi vojska, da im se daju ovlasti da sanira stanje u Jugoslaviji, i to nije prošlo. I da je zato Bogićević, bez obzira što je Srbin iz Bosne i Hercegovine, bio osuđen kao izdajnik. Prema tome, jedan primjer koji je upotrijebio gospodin Milošević apsolutno ništa ne znači. Ko što kažu Njemci "jedna lasta ne čini proljeće".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je i srpska poslovice, jedna lasta ne čini proleće. A možda je vama bliža ta nemačka.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa jest, ja sam njemački orijentiran.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, ovde ovo nesumnjivo pokazuje da nikakvog dogovora u tome što vi govorite i nazivate srpskim blokom, nema, jer Kostić se protivio tome da se armiji daju određene ruke da uspostavlja granice itd. Neću vas više zadržavati na ovim stenogramima. Molim vas, pošto je meni vreme ograničeno, ako je moguće da mi odgovarate što kraće na pitanja. Da li je tačno da su tada najveće vreme vašeg mandata samo Slovenija i Hrvatska se suprotstavljale traženju ustavnog rešenja za budućnost Jugoslavije na bazi revizije postojećeg ustava? Je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, pa i Savezno izvršno vijeće je tražilo izmjenu ustava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja upravo i govorim o tome da su se samo Slovenije i Hrvatska suprotstavljale iznalaženju ustavnog rešenja za budućnost Jugoslavije na bazi revizije ustava.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije sasvim tako, molim vas. Kada sam ja program reformi 18. decembra 1989. godine iznio, onda je Savezno izvršno vijeće kao pretpostavku izvršenja tih reformi, a i kao nastavak daljnjih reformi koje su tada donesene, tražilo da se izvrši i promjena Ustava Jugoslavije, kojima je promjena Ustava Jugoslavije trebala omogućiti da se izvrše izbori u cijeloj Jugoslaviji. Te izmjene ustava su bile sprječavane sa strane delegata Slovenije i delegata Srbije. Delegati Hrvatske su glasali i bili spremni da to podrže.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, to nije tačno da su delegati Srbije to sprečavali. Da li se sećate da je Predsedništvo Jugoslavije, ja ne govorim sada o Saveznom izvršnom veću vašem, nego o Predsedništvu Jugoslavije, sredinom 1989. godine pokrenulo inicijativu za promenu ustava SFRJ? Da li se sećate toga?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Promjena Ustava SFRJ već je uslijedila tamo od 1986. godine kad još i ove vlade nisu bile tu. Na koncu, ja sam bio član te komisije za ustavne promjene, mi smo dvije godine radili na tim promjenama. Prema tome, već su promjene neke bile izvršene. A druge promjene koje su se naknadno tražile, je, tačno, Predsjedništvo je tražilo neke promjene ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 1989. godine.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A isto tako tada, konac 1989. godine, i Savezno izvršno vijeće je tražilo te promjene, ali kako ih je ono vidjelo, a ne kako ih je vidjelo Predsjedništvo Jugoslavije. I za te promjene koje je tražilo Savezno izvršno vijeće za ogromnu većinu su svi bili, međutim za dio koji se odnosio na višestranačke izbore u cijeloj Jugoslaviji nisu bili predstavnici Slovenije i nisu bili predstavnici Srbije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naprotiv, predstavnici Srbije su bili za višestranačke izbore u Jugoslaviji.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Dobro.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je predsednik Predsedništva Jugoslavije 28. maja 1990. godine u saveznoj skupštini pokrenuo

inicijativu da se pravo na secesiju reguliše zakonom upravo da bi se izbegla svaka tenzija, haos ili bilo šta drugo, da se reguliše zakonom?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se tada sećate da je savezna skupština zasedajući 29. maja 1990. godine podržala pravo na samoopredeljenje uključujući i pravo na otepljenje?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je. I tek tada je prošao zakon koji je omogućio da bi se mogli vršiti izbori i na nivou cijele Jugoslavije, tek tada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li se sećate koji je osnovni koncept tog predloga bio? Da je to bilo obezbeđenje i zaštita osnovnih ljudskih prava, zatim miroljubivo rešenje svih sporova, zatim ravnopravnost svih jugoslovenskih naroda. I sve je to bilo ugrađeno u taj predlog Predsedništva, kao što znate. Je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije bilo, bilo je tako, ali nije bilo bitno često puta šta u našim dokumentima piše, nego kako se provodi. A provodilo se bože sačuvaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, da li se sećate da posle veoma opsežne procedure u pripremi ustavnih promena, saveznoj skupštini je podnet predlog četiri republike i dve pokrajine o ustavnoj rekonstrukciji Jugoslavije? I to je išlo tako da su sve četiri republike plus dve pokrajine podnele jedinstven predlog o ustavnoj rekonstrukciji Jugoslavije, a paralelno su Slovenija i Hrvatska podnele predlog o konfederaciji. Sporazum nije postignut jer nije bilo konsenzusa. Ali nije to bila Srbija u nekom drugom konceptu od Slovenije i Hrvatske, nego je odnos bio šest prema dva. Je l' tako bilo, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodine Miloševiću, ta diskusija o kojoj vi govorite sada se odvijala uglavnom na sjednicama predsjednika Predsjedništava republika i pokrajina u kojoj ste vi selili iz grada u grad i u kojem ste vi između sebe oko toga diskutirali. Vi ste sve nas druge iz toga isključili van, jer vi ste bili faktički vlast u to vrijeme, republike, a nikakve federalne institucije. Niko od nas nije prisustvovao tim razgovorima. I vi ste se tu dijelili između ostaloga kad je na jednoj od tih sjednica predložio, mislim, predstavnik Slovenije ili Hrvatske, ne sjećam se sad više tačno ko, kad je predložio da se ide i na konfederaciju, vi ste upotrebili poznati izraz koji bi vas isto mogao optužiti s kim vi ste bliski: "morgen".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A to, "malo morgen".

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Malo morgen, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako da vi ste isto pokazali neku sličnost kao što ste meni prije rekli, jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne govorim nemački, ali u Srbiji je uobičajeno da se za neke stvari koje ne mogu da se, da se kaže malo morgen ili malo sutra.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da, i očito je da su tu bile dvije koncepcije. Jedna koncepcija koja je predstavljala jedno labavo rješenje gdje se moglo ići i na konfederalne odnose i druga koja je to branila. Onu drugu ste vi uporno branili i bili ste na čelu nje koja nije dozvoljavala nikakvu, nikakvo faktički traženje nekog rješenja koje je bilo između toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, moje pitanje je bilo precizno. Saveznoj skupštini, ja ne govorim o sastancima predsjednika republika, jer vi kad kažete vi, mislite na predsjednike republika, a ne na mene, nego na predsjednike svih jugoslovenskih republika, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako, tako. Vi ste sve nas druge isključili van.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ali ja sam vas pitao o tome da je saveznoj skupštini podnet predlog četiri republike i dve pokrajine o ustavnoj rekonstrukciji Jugoslavije. Dakle, odnos je bio šest prema dva u odnosu prema saveznoj skupštini. Je li tako, gospodine Markoviću, ili ne?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Koliko se ja sjećam, to nikad nije bilo na saveznoj skupštini.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja kažem da je podnet predlog.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja kažem nije nikad bilo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, to je lako ustanoviti. Bar tu postoje dokumenti.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li su tada, još 1990. godine čiste i jasne činjenice da je secesiju započela Slovenija i Hrvatska i da je počelo stvaranje vojski u Sloveniji i Hrvatskoj? Je l' tako ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja to ne bih tako mogao odgovoriti. U Sloveniji je, u Hrvatskoj nije, to je jedno, koliko ja poznam. A s druge strane, to je bilo u jednoj proceduri međusobnih odnosa, odnosa u kojima ste vi već faktički pokazivali tendencije da vladate cijelom zemljom. To je bilo vrlo jasno između ostaloga i time kako ste izvršili provalu u monetarni sistem. To je isto bilo 1990. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 'Ajte, molim vas. Gospodine, gospodine ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vi ste blokirali, vi ste blokirali robe iz Slovenije, vi ste slali ljude da izvrše događanje naroda u Ljubljani. Na neki način vi ste participirali u tom što je Slovenija donosila odluke. Vi ste je na to tjerali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, to što je u Ljubljani htela da ode grupa ljudi sa Kosova da traži solidarnost građana Slovenije sa svojim stradanjima, nije bila nikakva organizacija Srbije i vi to dobro znate. A to što su bili odnosi između narodnih banaka republika i Centralne banke nije sigurno bila nadležnost predsednika republike ili predsednika predsedništva republike, nego nadležnosti narodnih banaka i vi ste vrlo osetljivi kada vam neko stavlja nadležnosti koje vama ne pripadaju u vašu odgovornost, ali zato nemate baš mnogo osetljivosti ako sve drugo stavljate nekome drugome na odgovornost.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim, ko je mogao spriječiti kupovinu roba sa strane srpskih poduzeća u Sloveniji? To nije mogla, nikakva banka nije mogla.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nikakva administrativna odluka Srbije nije bila, to je bio jedan građanski revolt zbog odnosa prema Kosovu i zbog takvog odnosa prema ovim stradalnicima sa Kosova koji su želeli da se obrate slovenačkoj javnosti, da im ispričaju istinu o svom stradanju i o progonima kojima su izloženi.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je bilo spontano, znači?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bilo delimično spontano, ali svakako nije bilo vezano za mere države, za mere republike i bilo kakvo administriranje, već je to bilo jedno opšte raspoloženje i revolt zbog jednog takvog odnosa prema Kosovu. To vi dobro znate.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A zašto vi niste spriječili tu blokadu kupovine roba iz Slovenije u Srbiju?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, da se vratimo na pitanje o secesiji Slovenije i Hrvatske još 1990. godine. Da li je tačno, molim vas, vi ste bili predsednik savezne vlade, to je 1990. godina, vi ste bili obavješteni da je još polovinom 1990. godine održan sastanak između delegacija HDZ i slovenačkog DEMOS-a, njihove vladajuće partije radi usaglašavanja taktike nastupa prema JNA? Toga se sećate, to je potvrdio i Vasiljević koji je u to vreme bio šef vojne bezbednosti.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ja za takav sastanak ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi niste dobijali informacije o tome?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne. Nisam dobivao informaciju o tome. Ja znam da je u to vrijeme HDZ na čelu sa Tuđmanom konstituirao vlast u Hrvatskoj i on još u to vrijeme nije mogao po mom mišljenju na takav način raditi, ali ja sad u to ne bih ulazio jer ne znam šta je HDZ radio, on je stranka, to mene nije interesiralo. Mene je interesiralo šta su radile državne institucije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a recite mi da li je tačno da je početkom oktobra 1990. godine počela aktivnost na intenzivnom ilegalnom naoružavanju odgovarajućih jedinica u Hrvatskoj u saradnji sa istim takvim u Sloveniji i sećate se da je u tom periodu JNA otkrila devet kanala ilegalnog naoružavanja Hrvatske i Slovenije? Je l' tako bilo ili ne?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja moram reći da sam neke indicije oko naoružavanja u Sloveniji imao. Međutim, oko naoružavanja u Hrvatskoj, ono što je otkrila armija snimajući Špegelja i snimajući uvoz "Kalašnjikova" (Kalashnikov) i drugoga oružja iz Mađarske (Hungary), ja sam to saznao u onom momentu kada je to objavljeno na televiziji. Ni general Kadijević mi o tome apsolutno ništa nije rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je za vreme...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I mi smo ga pitali na sjednici zašto o tome nije izvjestio ni Savezno izvršno vijeće. Mada, pošto se radi o vojnoj funkciji, on je to trebao informirati Predsjedništvo. Ali mogao je informirati i nas, čisto da znamo, a ne u nekoj naredbodavačkoj funkciji, nego da bude-mo informirani. Ni to nije bilo napravljeno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, molim vas, da li je tačno da je za vaše vreme doneta odluka hrvatske vlade o osnivanju Zbora narodne garde, to je juli 1990. godine?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u isto vreme doneta je odluka i o po-vlačenju naoružanja rezervnog sastava milicije iz većinskih srpskih opština na području Krajine, što je izazvalo sukobe tamo. Je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da, ali, ne, *de facto* to ima svoju, rekao bih, genezu. Najveći dio toga oružja je već bio predan armiji i to je pret-hodna vlada u Hrvatskoj izvršila. I to, ono što se odnosi na taj dio narodne obrane takozvane, to je sve bilo predano armiji i to je zahtijevalo da se preda natrag sa strane armije, ali nije predano.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste bili premijer i kad su Srbi izbačeni iz Ustava Hrvatske. Kakva je bila vaša reakcija?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam za razliku od vas koji na ono što su Srbi radili u Hrvatskoj niste intervenirali, na ono što su radili Hrvati ja sam intervenirao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je bila vaša dužnost, vi ste bili ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A vaša dužnost je bila i ona druga. A ja sam to intervenirao na način da sam tražio razgovor u Saboru Hrvatske, ja nemam ovdje taj dokument, o kojem sam ja vrlo opširno o tome govorio. Između ostalog sam govorio i o tome šta treba napraviti da se to zaustavi, pa sam vrlo jasno kazao i pobrojao počev od revanšizma pa preko toga da se ne naoružavaju, pa preko toga da, ovaj, sa Srbima razgovaraju, sjednu za stol i razgovaraju, Srbi i, i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitam vas za vašu reakciju kada su Srbi izbačeni iz Ustava Hrvatske. Vi znate da su, vi ste bili predsjednik Predsedni-štva Hrvatske, znate dobro Ustav Hrvatske, da je Hrvatska bila definisana kao

država hrvatskog naroda, srpskog naroda i ostalih, pa su onda Srbi izbrisani iz Ustava. Kakva je bila vaša reakcija na to?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Bila je moja reakcija da je to bilo loše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a kakva je bila vaša reakcija kad je upala policija u Pakrac, Plitvice i Borovo Selo, na primer, svi ti incidenti koji su se dešavali? Kakva je bila vaša reakcija? Vi ste bili predsednik savezne Vlade.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Slušajte, to je sve spadalo *de facto* preko vojske u nadležnost Predsjedništva, a ne Saveznog izvršnog vijeća. Isto tako bi se moglo pitati zašto i kako je Savezno izvršno vijeće ili ja reagirao kad su Srbi napadali hrvatska sela. A i toga je bilo. To nije bilo u kompetenciji ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije bilo u vašoj kompetenciji, nego isključivo vojske i Predsedništva SFRJ?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, hvala vam na tom odgovoru.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Molim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, sećate se sporazuma koji su napravili rukovodstva Slovenije i Hrvatske ...

SUDIJA MEJ: Znaite, prevodioci se zaista dobro drže imajući u vidu poteškoće sa kojima su suočeni i sa svedokom, a pogotovo sa optuženim. Molim vas da imate na umu, obraćam se sada i gospodinu Markoviću, da pravite kratke pauze. Ja znam da je to teško jer vi govorite istim jezikom, međutim, morate da date vremena prevodiocima da završe prevod. A vi bi, gospodine, takođe trebalo da dozvolite dovoljno vremena prevodiocima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, da li se sećate, molim vas, odgovarajte mi kratko jer zaista imam jako malo vremena, sporazuma koji su rukovodstva Slovenije i Hrvatske doneli o zajedničkim akcijama prema JNA 20. januara 1991. godine? A prethodno su 6. januara 1991. godine u Otočcu se sastali ministri odbrane radi dogovora o koordiniranom suprotstavljanju JNA. Da li se sećate toga, da ili ne?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se toga ne sjećam. Ali se sjećam da je spremala armija, odnosno Generalštab napad na rukovodstvo Hrvatske i na rukovodstvo Slovenije. Tog se sjećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se ne sećam da je armija izvršila neki napad ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije izvršila, pripremala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A pripremala? Dobro.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To sam vam rekao jasno i napisao u svom izvještaju za Tužilaštvo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a da li je tačno da je Članom 5 Ustava SFRJ bilo utvrđeno da se granica SFRJ ne može menjati bez saglasnosti svih republika i autonomnih pokrajina?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da je Jugoslovenska narodna armija bila nesumnjivo projugoslovenski orijentisana?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je sad pitanje ocjene. Ona je ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi samo da li je tačno ili nije.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U jednoj fazi je bilo tačno, bilo je negdje do recimo sredine ili možda čak i konca 1990. godine. Nakon toga je sve više i više postajala prosrpska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da je JNA koja je tada bila multietnička i koja je imala multietničko rukovodstvo, upravo se bila nalazila na rubu vojne intervencije radi očuvanja Jugoslavije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Protiv koga?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Protiv svih koji narušavaju jedinstvo Jugoslavije, tako sam shvatio.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad ste vi to rekli.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Od konca 1990. godine pa nadalje armija je bila sve više i više u funkciji prosrpske politike.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Neću onda o tome da vas pitam jer vi dajete kvalifikacije, a ne odgovarate na pitanja. Molim vas recite mi šta ste radili kao prvi čovek Vlade Jugoslavije kad su ilegalna naoružavanja vršena preko carinskih prelaza, to je bar bilo u vašoj nadležnosti?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja za njih nisam znao. Saznao sam za njih kada ih je objavila armija i tada se preko, tada su bile i sjednica Predsjedništva i Predsjedništvo je davalo određene upute SIV-u i SIV odgovarao Predsjedništvu, možda je na jednoj sjednici koja je baš o tome razgovarala, a to je moglo biti negdje konac januara 1991. godine, tada je o tome prvi put na takav način razgovarano. A koja su ovlaštenja u tom pogledu Saveznog izvršnog vijeća, to je jasno. Mi čak, kad ste vi upali u monetarni fond i digli 18 milijarde i 200 miliona dinara, mi nismo imali sredstva kojima bi mogli djelovati. Mi nismo imali ta sredstva.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno, ali ne mogu da se sto puta vraćam na taj vaš, kako vi nazivate, monetarni fond. Pa da li se sećate da je upravo u toj atmosferi onda pod pritiskom Evropske zajednice Stipe Mesić koji se već deklarirao kao separatista, bio izabran za predsednika Predsjedništva?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Stipe Mesić je trebao biti automatski izabran za predsjedika Predsjedništva jer je u ustavu tako pisalo kako se smenjuju predsjednici Predsjedništva. Vi ste onemogućili izbor Mesića za predsjednika Predsjedništva i Predsjedništvo je 45 dana ostalo bez predsjednika. To znači da je faktički vojska ostala bez svog komandanta 45 dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, to kad kažete "vi", ne znam na koga se odnosi, ali na tajnom glasanju članovi Predsjedništva nisu hteli da ga izaberu jer je on sam vrlo jasno govorio o svojoj nameri da bude poslednji predsednik Jugoslavije i da Jugoslaviju treba rasturiti.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Molim vas, bilo je sasvim jasno, sasvim je jasno ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to tačno ili nije? To vas pitam.

SUDIJA MEJ: Ne, svedoku morate dati priliku da nešto objasni. Izvolite.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja moram kazati da je Predsjedništvo bilo sastavljeno od osam članova. Četiri člana su bila potpuno ili srpska jer je

to bila Srbija, Vojvodina i Kosovo ili Crna Gora koja je potpuno bila dva oka u glavi, imali ste potpuno jednake stavove. Vi ste uvijek mogli nadglasati pošto Mesić o sebi ne može glasati, glasali ste četiri prema tri i uvijek ste mogli tako glasati. Ali, uopće nije trebalo glasati, za izbor predsjednika Predsjedništva se nikada nije glasalo, to je automatizam po Ustavu. Mesić je automatski morao preuzeti dužnost predsjednika Predsjedništva od Jovića, kao što je i Jović preuzeo dužnost predsjednika Predsjedništva od Drnovšeka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, pitao sam vas da li je tačno da je i pre nego što je postao kandidat za predsednika Predsedništva i član Predsedništva, Mesić vrlo jasno stavljao na znanje da želi da bude poslednji predsednik Predsedništva Jugoslavije? A poznate su i njegove kasnije izjave o razbijanju Jugoslavije. Je li to sporno ili nije, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ono prvo što ste rekli je sporno, ovo drugo nije sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste upozoravali na mogućnost da dođe do građanskog rata, govorili ste u skupštini Hrvatske, odnosno u hrvatskom Saboru, ali to je bilo tek juna, 24. juna 1991. godine, je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da, bilo je početkom juna.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja imam datum 24. jun 1991. godine

...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Može biti, može biti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prenos je bio uživo iz Sabora ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro ste znali da je u Hrvatskoj počelo da se vrši naoružavanje još 1990. godine, da su počeli konflikti na teritorijama na kojima su Srbi bili ugroženi, dakle kako to da je vaša reakcija i govor usledila toliko sa zakašnjenjem, znači tek sredinom 1991. godine gde ste vi govorili o tome da postoji opasnost sukoba, itd?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Opet moram, na žalost, dati odgovor koji će objasniti, između ostalog, ovo pitanje. Moj prvi sastanak sa gospodinom Franjom Tuđmanom je bio u Zagrebu, pošto sam, moja porodica

je bila u Zagrebu, ja sam radio u Beogradu, preko vikenda sam dolazio u Zagreb. Tražio je od mene sastanak. Mi se nikad prije toga nismo vidjeli i nismo se poznavali. I on je molio da li ja mogu u ponedjeljak ostati u Zagrebu, ja sam rekao: "Ne mogu, imam državne obaveze u Beogradu, možemo se naći večeras". Našli smo se naveče. Da ne pričam sad uvjete pod kojima smo se našli, itd. Uglavnom, moj zaključak je bio da mi možemo surađivati: pod broj jedan, ukoliko ne bude represalija, revanšizma; broj dva, ukoliko se sa Srbima razgovara u Hrvatskoj i sa njima u Hrvatskoj dogovori odnos; broj tri, dalje ruke od Bosne i Hercegovine, i sada da ne govorim dalje. I takođe ne naoružavat' se i slično. Ja sam već tada to od njih tražio. Ja sam to više puta na sastancima s njima ponavljao. Ja sam tražio, ponavljam još jedanput, početkom ili sredinom, prije donošenja te odluke, još u proljeće 1991. godine sam tražio od Skupštine Slovenije, od Skupštine Hrvatske i od Skupštine Srbije da mogu na tu temu svakoj od njih govoriti. To čak, u krajnjoj liniji, nije bila u bukvalnom smislu riječi moja zadaća, pravno gledano, ali sam želio kao čovjek da to napravim i kad su mi dozvolili da govorim, onda sam govorio. Vi niste ni dozvolili, kod vas nisam govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Niste ni tražili, ja, ne bi bilo nikakvog problema da govorite, u skupštini Srbije mogao je da govori ko je hteo.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, molim vas samo mi kratko odgovorite je li tačno da su mnogi garnizoni bili tada izloženi teškim iskušenjima i čekali jedino JNA da dođe da ih spase?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Bilo je i jednog i drugog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A je li tačno da je egzodus Srba počeo čim se promenila vlast u Hrvatskoj, Srbi izbačeni iz ustava i došlo do promene mnogih zakona u Hrvatskoj, je l' to tačno?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je istina, došlo je do promjene ustava i oni su dobili drugi tretman. Ja se s tim nikad nisam slagao i tada sam to govorio da se s tim ne slažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali ja nisam glasao, naravno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a je li tačno da su Srbi imali razloga za strah?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Moglo bi se reći da su i imali razloga za strah.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je tačno da su Srbi živeli među Hrvatima, da su oni bili žrtve maltretiranja, oduzimanja imovine, da nisu mogli da se nadaju nikakvoj pravdi od strane ovih sudova koji su tada funkcionisali na prilično diskriminatorskoj osnovi?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vidite, vi sad pitate stvari koje su proizašle iz nečega što se odvalo. Mi bi morali razgovarati o tome prvenstveno zašto se nije razgovaralo na način na koji je trebalo razgovarati između Srba i Hrvata u Srbiji, a ne preko Beograda, preko vas se razgovaralo, to je greška.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naprotiv, mi smo razgovarali, a to pokazuju i činjenice, da se vode direktni pregovori između Knina i Zagreba. I u tome posredovali. Pa, o tome ćemo imati prilike da vidimo i dokaze i podatke koji se tiču toga. Kažete u tački 15 da sam vam ja rekao da ne možemo ostaviti Srbe nezaštićene. Tada je pretpostavljam i vama jasno da su bili nezaštićeni u Hrvatskoj. E, sad vas pitam, ja Srbin, predsednik Srbije, vas Hrvata, predsednika savezne vlade, pitam i govorim o tome da ljudi ne treba da ostanu nezaštićeni, pa šta je drugo nego vaša dužnost da se o tome pobrinete? Šta drugo nego vaša dužnost? Šta tu ima čudno?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U prvom redu, ja sam izabran za predsjednika vlade ne kao Hrvat, nego kao čovjek i ja sam se tako nastojao ponašati cijelo vrijeme. Prema tome, ne može se raditi da sam ja kao Hrvat trebao. Ja da sam kao Hrvat trebao reagirati, ja bih reagirao na mnoge stvari drukčije. Ja sam reagirao kao predsjednik jugoslavenske institucije koje sam i bio. To sam više puta istaknuo da nikakve ingerencije u vojnom smislu nad armijom mi nismo imali, niti smo mi mogli u tom smislu intervenirati. Mi smo mogli davati neke prijedloge, što smo i davali, mi smo slali čak i naše ljude tamo. Ja se sjećam da je potpredsjednik, išao tamo da, Aca Mitrović išao, ja se sjećam da smo još neke ljude slali tamo, što zapravo nismo ih slali direktno da razrješavaju problem jer mi na to nemamo pravo, ali smo ih slali kao ljude koji treba da rješavaju problem normalne funkcije u snabdjevanju građana, u trgovini, i tako dalje, i tako dalje. Mi smo to radili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, probleme prometa i ne znam čim šta je, kažete rešavali, vi u tački 19 kažete: "Republike su počele da zadržavaju za sebe prihode saveznog budžeta, carine i razni porezi".

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ne kažete koje su to republike činile. Činile su Slovenija i Hrvatska. A da li znate da je Srbija sve vreme uplaćivala sredstva u savezni budžet? Pa, vi ste kao predsednik SIV-a jedino se mogli osloniti na Srbiju koja je uplaćivala sredstva u savezni budžet. Doduše, i neke druge republike.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije tačno. Nije tačno. Da, tačno je da je Slovenija zaustavljala promet i zadržavala pošto je zauzela granicu, ona je zadržavala i carine i to je bio veliki spor, između ostaloga i onaj spor između Kučana i mene o kojem ste vi maloprije govorili na onoj sjednici 21. avgusta, ako se sjećate. To je tačno. Međutim, već i na toj sjednici sam ja rekao da Hrvatska uplaćuje. Istina, onda je Gregorić intervenirao da Hrvatska neće uplaćivati za armiju koja kod njih ratuje. Druge su sve stvari uplaćivali. Činjenica je da je uplaćivala Makedonija, Bosna i Hercegovina, a da Srbija nije uplaćivala. Pogledajte zapisnik sa te sjednice pa ćete vidjeti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja tvrdim da je Srbija uplaćivala u budžet.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da je čak bilo zahteva, s obzirom na povećane izdatke u vezi sa bezbednošću u vezi s vojskom, druge republike nisu uplaćivale, da praktično sve padne na teret Srbije.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Vi niste uplaćivali takođe, ne sjećam se sad tačno nekog termina, ali da dobijem te dokumente, ja bih to verificirao. A na ovoj sjednici koju ste vi prije nekoliko puta citirali, tačno piše, ja sam tamo izlagao koliko sjećam napamet sada, ja sam izlagao tamo ko sve uplaćuje i ko ne uplaćuje i rekao sam: "Srbija ne uplaćuje". Pogledajte taj materijal, vi ga imate, ja nemam ništa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Imam ga, imate ga i vi ili ga možete dobiti, to nije nikakav problem. Govorite znači o finansijskim institucijama, govorili ste i o ovoj Jugoslovenskoj banci, to nije za obnovu i izgradnju, nego Jugoslovenska banka za međunarodnu ekonomsku saradnju, JUBMES i

govorili ste o Ivanu Stamboliću. Kao što znate, gospodine Markoviću, u vreme kad je on postavljen na tu dužnost, postavljen je na moju molbu, odnosno on je mene molio da dobije tu funkciju, i ja sam to postigao u dogovoru sa Brankom Mikulićem, tadašnjim predsednikom SIV-a, a ne u dogovoru s vama. S vama sam mogao razgovarati uzgred o tome, ali je nadležan za to bio Branko Mikulić i on mi je izašao u susret uprkos činjenici što je već bio kandidat Hrvatske ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A da li ste vi tražili od mene da ja interveniram?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se ne sećam toga, ali je moguće da sam i od vas tražio da podržite njegov izbor, mada, kako vi kažete, to nije činjeno da on bude skonjen iz Srbije, on je već bio smenjen u Srbiji, prema tome nije mogao biti dva puta smenjivan, nego na njegovu molbu ja sam sa Brankom Mikulićem se dogovorio da on dobije to mesto. Je li vama to poznato?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Dozvoljavate li da ja prepričam naš dogovor telefonom?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi možete da prepričate šta hoćete, ali u ono vreme, 1987. godine je Branko Mikulić bio ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, šta hoću ...

SUDIJA MEJ: Mislim da postoji neka poteškoća sa ovim mikrofonom zato što ne bi trebalo da je potrebno ovoliko vremena da se isključi mikrofon. Gospodine Markoviću ukoliko želite da odgovorite, naravno, imate prava da odgovorite na sve što želite, nemojte da dozvolite da vas u tome sprečava optuženi.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Hvala. Ja želim da kažem da je, ja se dobro sjećam u to vrijeme me gospodin Milošević zvao i molio da li bih ja mogao riješiti da se Ivana Stambolića instalira negdje izvan Srbije jer da, rekao je, ima više razloga zašto nije dobro da ostane u Srbiji, i zbog nas i zbog njega. I takođe me je molio da li mi možemo razgovarati sa gospodinom Ilijom Marjanovićem koji u to vrijeme je bio generalni direktor JUBMES-a ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bio je kandidat za generalnog direktora.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, bio je generalni direktor JUBMES-a, to nije teško provjeriti. Bio je to čak više od godinu dana. I da on ustupi svoje mjesto gospodinu Stamboliću. Ja sam po dogovoru u Hrvatskoj zvao gospodina Marjanovića, objasnio mu situaciju i zamolio ga da prihvati da on da ostavku, a da na njegovo mjesto bude postavljen gospodin Stambolić. On je to prihvatio. Gospodin Stambolić je bio postavljen na tu dužnost i gospodin Marjanović je ostao njegov zamjenik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jeste. E, sad vas molim ...

SUDIJA MEJ: Da, izvolite.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Tu se nije cijela stvar završila jer nakon toga Ivan Stambolić koji to nije radio, on se zbilja dobro upoznao sa tim poslom i on je mnogo doprinjeo daljem razvoju JUBMES-a kao banke za međunarodnu ekonomsku saradnju sve negdje dok mu nije isticao mandat. Kad mu je isticao mandat, onda je gospodin Milošević tražio, sad više ne telefonom nego je sa mnom razgovarao u četvoro očiju, da se ne podrži daljnji izbor gospodina Stambolića u JUBMES-u za generalnog direktora. Ja sam odbio da tu dam podršku. Onda je on nakon toga napisao pismo na Savezno izvršno vijeće u kojem izričito traži da mi ne, da ne podržimo nego da mi tražimo da se smijeni gospodin Ivan Stambolić. Ja se s tim nisam složio bez obzira što sam zbog toga imao probleme sa dvojicom članova Saveznog izvršnog vijeća iz Srbije koji su ranije drukčije mislili, ali nakon što su čuli mišljenje Miloševića, promijenili su mišljenje, a od kojih je čak jedan bio i lični prijatelj Ivana Stambolića. Ja sam išao na skupštinu JUBMES-a i podržao sam ponovni izbor Ivana Stambolića za generalnog direktora. Nakon toga je gospodin Slobodan Milošević prekinuo sve komunikacije sa Saveznim izvršnim vijećem i njegovim predsjednikom nekoliko mjeseci.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To uopšte nije tačno, nikakve komunikacije, šta je s mikrofonom? A evo ga ...

SUDIJA MEJ: Da, ja sam ga isključio zato što ovo treba privesti kraju. Sad je vreme za pauzu i svjedoku je svakako potrebna pauza. Gospodine Miloševiću, imate još 25 minuta da završite sa unakrsnim ispitivanjem.

TUŽILAC NAJS: Ja znam da će gospodin Tapušковиć da se osvrne na dokument 228, tabulator 16. Optuženi je svedoku postavljao puno pitanja iz tog dokumenta. Mi smo ga našli, to je jedan veoma obiman dokument i postoji prevod na engleski. Ja sam označio tabulatore zato što mislim da je to ono na šta se pozivao optuženi.

SUDIJA MEJ: Da, dajte to molim vas svedoku ukoliko mislite da mu je to potrebno.

TUŽILAC NAJS: I imam još jedno pitanje koje može da se iznese samo na privatnoj sednici. Nema nikakve veze sa svedokom, to su čisto administrativne stvari, ali bih ipak više voleo da se sada time pozabavimo umesto da zbrzamo na kraju radnog dana.

(privatna sednica)

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Mej. Gospodine Markoviću, čuli ste da sam dobio još samo 25 minuta, pa vas molim da mi dajete kratke odgovore na pitanja pošto sam ostavio za vas još priličan broj pitanja. Ali dajte da završimo sa Ivanom Stambolićem. Pretpostavljam da nije sporno da je on postao direktor Jugoslovenske banke za međunarodnu ekonomsku saradnju 1987. godine na moju intervenciju. Rekao sam da sam intervenisao kod tadašnjeg premijera Branka Mikulića, a vi ste rekli da sam intervenisao i kod vas, možda takođe i kod vas. U svakom slučaju, nije sporno da je on imenovan na moju intervenciju?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, nije sporno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, on je postavljen na moju intervenciju. E sad, da li znate, s obzirom da ste bili prijatelji, kako kažete, da je on ostao na tom položaju do 1998. godine, sve dok se nije penzionisao?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja znam, ali je to takođe i dobro poznato da ste vi tražili od mene da ga se smjeni sa te funkcije i da ste službeno

pismo napisali Saveznom izvršnom vijeću da ga ne podrži u izboru, nego da traži njegovu zamjenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ne znam za te tekuće kadrovske stvari iz 1991. godine, ali valjda vam je poznato da je ostao na tom mestu do 1998. godine, do odlaska u penziju.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali ne zahvaljujući vama, nego meni jer sam ja išao na skupštinu banke i ja sam u ime Saveznog izvršnog vijeća i moje ime podržao njegov ponovni izbor i on je na tom ponovnom izboru dobio veliki broj glasova. Čak i jedan broj glasova Srbije je glasao, kojima je inače dan nalog da glasaju protiv njega, je glasalo za njega, a jedan dio izašao iz sale da ne mora glasat.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali do 1998. godine pretpostavljam nije ostao na vašu inicijativu.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To ne mogu govoriti, ja mogu govoriti o onom vremenu u kojem sam ja bio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A bili ste, kako ste kazali i sami, do pred kraj 1991. godine. A narednih sedam godina svakako nije ostao na vašu inicijativu, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ostao je četiri godine nakon onoga vremena kada je na moju inicijativu ponovo izabran. A protiv vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. A onda je ponovo ostao, takođe protiv mene, još do 1998. godine.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To ja ne znam, to ne mogu, pojma nemam šta se dalje događalo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi, molim vas, sada kakve veze ima uopšte Ivan Stambolić sa ratom u Hrvatskoj, sa ratom u Bosni, sa ratom na Kosovu itd, zbog čega ste vi ovde došli da svedočite? Je l' vas to ova druga strana instruirala da o tome govorite ili ste to na svoju inicijativu?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U tim razgovorima o tim pitanjima koja su vezana za vas, došlo je i pitanje Ivana Stambolića i ja sam ispričao ono što ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E, baš vam hvala. Dakle, ova se strana meša i u stvari koje nemaju veze sa ratom, kao što se meša i u izbore, kao što mi zabranjuje da komuniciram sad vezano za izbore u Srbiji, to je ono što sam hteo da čujem od vas.

TUŽILAC NAJS: To je jedan neprikladan komentar, potpuno neprikladan komentar od strane optuženog i ja protestujem zbog toga. Ja mislim da je ovo jedan adekvatan raspon pitanja za ovog svedoka i on je na to sasvim ispravno odgovorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da pređemo onda na druge stvari. Imam ovde pred sobom novine iz Hrvatske, samo da vidim tačan datum, to je "Feral Tribjun" 8. studenog 2003. godine, vezano je za ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, u čemu je relevantnost toga? Tužilaštvo ima pravo da protestuje jer biste i vi to uradili. Dakle, šta je ovo? Pre nego što postavite pitanje, kažite. Dakle, ovaj svedok govori o stvarima koje su se desile pre deset godina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Govorim sad o sledećoj temi, gospodine Mej, o kojoj je svedok govorio u svom glavnom ispitivanju o tome da je bio ugrožen u Beogradu, da mu je pretila životna opasnost, da je spavao sa pištoljem ispod glave, i tako dalje. Pa, imam ovde intervju sa hrvatskim političarem Šuvarom koji je takođe bio na funkciji u Beogradu u to vreme, koji kaže: "Ja sam nešto ranije takođe živio u Beogradu i bio izložen kojekakvim optužbama, prijetnjama, pa i onda kad je Ante Marković zajedno sa Slobodanom Miloševićem i Veljkom Kadijevićem lomio pogaču prilikom donošenja srpskog ustava. Nisam se osećao fizički ugroženim. Utoliko ne vjerujem da je Anti Markoviću prijetila opasnost fizičke likvidacije". Dakle, Stipe Šuvar se nije osećao fizički ugroženim, a vi ste stanovali u rezidenciji predsednika sa-vezne Vlade ispred koje stoji uniformisana policija i vi tvrdite da ste se osećali fizički ugroženi u Beogradu. Da li možete to da ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja bih mogao na to uopće odgovoriti, po čemu je kompetentan neki Stipe Šuvar za ono što sam ja proživljavao? Prvo, Stipe Šuvar u to vrijeme nije bio u Beogradu. On je davno otišao iz Beograda. Prema tome, on i nije mogao o tome apsolutno ništa znati. Kako sam ja tada živio, to najbolje ja znam. Nikada iz kuće gdje sam stanovao u zadnjih nekoliko mjeseci do moga radnog mjesta nisam dolazio koliko je

god moguće istim ulicama, nego raznim ulicama. A uostalom, da je mene neko čuvao, ha, najveći broj ljudi je ubijen od onih koji su ih čuvali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko je to ubijen tada, molim vas, u to vreme ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne mislim ja samo na Jugoslaviju, nego mislim u svijetu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A mislite u svetu?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Najveći broj ljudi je ubijen od onih koji su bili zaduženi da ih čuvaju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ko je to od funkcionera ubijen u Beogradu 1989., 1990., 1991. godine kad ste se vi plašili za svoj život? Je l' neko ubijen, je l' pucano na nekoga?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Izvinjavam se, ja nisam govorio ni 1989. godine, ni 1990. godine, ni 1991. godini, govorio sam o zadnjih nekoliko mjeseci moga boravka u Beogradu i to je istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li imate ijedan primer da vam je neko na bilo kakav način ugrozio život?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je, kako nije, pa protiv mene su tamo organizirane demonstracije, prema meni su išli ljudi okolo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A život vam je bio ugrožen znači na demonstracijama. Druga stvar o kojoj ovde govori Šušar je ta navodna raketa ispaljena na Banske dvore, kaže: "U Banskim dvorima niko nikad nije vidio ni snimio krater. Bilo je opšte poznato da se govorilo da je to bilo nešto montirano, a da niko nije gađao Banske dvore, pogotovo ne avion JNA". On kaže ovde: "Iz svega onoga što se do sada moglo čuti i počitati, proizilazi da je avion JNA koji je poleteo iz Bihaća ispalio raketu na bivšu stanicu milicije u Tuškancu, tadašnje sjedište ministra obrane Martina Špegelja. Ta raketa je pala u blizini restorana Dubravkin put, a u Banskim dvorima niko nije ni vidio ni snimio krater". Je li ovo tačno ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Slušajte, ja bih mogao sada kazati da me uopće ne zanima da ja debatiram sa gospodinom Stipom Šušarom, koji je apsolutno nekompetentan da to zna. On pristupa tamo nije imao. On je mogao izmisliti isto tako da su došli Amerikanci pa to bombardirali. Ono što

ja mogu reći ovdje bez apsolutno ikakve veze sa Stipom Šuvarom, jer me on apsolutno ne interesira, je da sam ja bio u Zagrebu između 5. i 10. oktobra, da je povod bio sasvim privatne prirode. Ja sam dobio unuka, prvog unuka i tražio sam način da dođem do Zagreba. Tada su sve komunikacije između Beograda i Zagreba bile prekinute. Ja sam išao preko Austrije (Austria). Kad sam došao u Zagreb, Tuđman me zvao na razgovor, saznao je da sam ja tamo, i želio je da sa mnom razgovara oko toga kako bi na osnovu inicijative o formiranju moratorija, u kojem vremenu treba da se bez krvi razriješe odnosi u bivšoj Jugoslaviji, da razgovara o tome šta bi se tu moglo napraviti. I on je mene nagovarao da ja razgovaram sa Stipom Mesićem da se vrati u Beograd i nas trojica smo, gospodin Tuđman, Stipe Mesić i ja smo sjedili da o tome razgovaramo. I taman smo se dogovorili oko nekih stvari da se Stipe Mesić pojavi u Beogradu, da se ministri vrate natrag, takođe smo se bili dogovorili i da se dio ljudi koji su u saveznoj skupštini vrati natrag, tada smo se dogovorili da se zove Kučana i digao je slušalicu Tuđman i zvao je Kučana, u tom trenutku su rakete eksplodirale. Ja sam bio prisutan na mjestima gdje su rakete eksplodirale. Jedan od tih raketa je eksplodirala točno u trpezariji gdje smo možda prije pola minute ili minutu mi ručali. I krateri tamo su postojali, srušena i vrata, srušene stepenice. Mi smo se prebacivali, ne znam kako sve ne. A osim toga, na još drugim djelovima koji su vezani uz tu zgradu je bilo nekoliko kratera, raketa koje su to pogodile, sve dole do Dubravkinog puta. I to je istina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, u listu „Hrvatska ljevica“ za oktobar 2003. godine kaže, o vama kaže: „Možda će nešto ponešto reći i o montiranoj eksploziji u Banskim dvorima 1991. godine kada se nalazio na razgovoru kod Tuđmana. Naime, možemo pouzdano reći da Banski dvori nisu bili napadnuti. Svaki je to vojni stručnjak koji je to htio, mogao tada potvrditi. Na primer, na snimci se očito vidi da luster u Tuđmanovoj radnoj sobi ...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak, samo trenutak, videćemo da li svedok može da kaže išta o ovom novinskom izveštaju.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, ja ne znam te novinske izvještaje ko je njih pisao i ko je kompetentan da to piše. Gospodin Milošević koristi potpuno nekompetentne materijale. Činjenica je da su ispaljene rakete i to,

čini mi se, sedam, osam raketa je ispaljeno, od kojih je čak i jedan čovjek poginuo, da su te rakete ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gde je poginuo taj čovek?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da su te rakete pogodile, dvije su pogodile zgradu gdje smo mi bili ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je u toj zgradi poginuo neko?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Dvije zgrade. Zatim na drugoj strani prema ulici koja se zove Visoka, i dio dvije još dole u Dubravkinom putu. I to je ono što ja mogu reći, i te kako trebalo je doživjeti pa da se zna kako to izgleda. A da ja komentiram ovdje sa nekim, ja ne znam, potpuno nepoznatim ljudima koji su mogli pisati bilo šta o tome, nema apsolutno nikakvog smisla. Činjenica je da je general Tus koji je bio godinama i sam pilot i bio je komandant jugoslavenskog ratnog zrakoplovstva, da je on ocjenio da su te rakete koje su pucane, pucane iz odrijeđenog aviona i na određenoj visini i da su to mogla napraviti samo tri pilota u Jugoslaviji. A mislim da general Tus je stručnjak za to, za razliku od nekih drugih koji to pišu ovako ili onako.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A hteo sam da vam pročitam poslednju rečenicu koja kaže: "Možda sam Marković već jednostavno nije znao za trik koji je trebao izvesti pred domaćom i međunarodnom javnošću". Jer niko nije poginuo u Banskim dvorima. Je l' tako? Ispaljene rakete i niko nije poginuo. Je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Rakete su ispaljene, ali bilo je nekih koji su bili povrijeđeni. Ja ne mogu kazati ko je. Znam tačno da je čovjek poginuo. Koji su bili povrijeđeni sve, ne znam, jer to i nije bio moj posao tada. Ja sam bio bombardiran. A istovremeno ne vjerujem da bi bilo moguće, 'ajde ako sam sad to razumio, da je Tuđman sam sebe bombardirao. U to ne vjerujem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovdje se tvrdi da nije ni bilo bombardiranja, kako vi kažete, Banskih dvora.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam kompetentan za takvu raspravu, to bi trebao biti neko drugi, a mislim i taj čovjek koji je to pisao nije kompetentan, može se pisati svašta. Mene čudi da gospodin Milošević uzima te argumente u ruke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, ja imam, to su hrvatske novine, to

...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, šta znače novine? U novinama svašta piše.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, i to imate pravo. U novinama svašta piše. A dobro, da li je tačno ovo što kažu "zanimljivo je da je Marković možda najveću podršku imao od Generalštaba JNA"? Ovdje se tvrdi da vam je Kadrijević potkraj 1990. godine predložio da vi nakon vojnog udara kao legalno izabrani predsjednik vlade preuzmete i mesto i funkciju predsednika države. Je li to istina ili nije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je, istina je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, ovo što piše na ovoj istoj stranici nešto je istina, a nešto nije istina.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je zato što je on to prepisao iz mog izlaganja, jer sam ja to izneo, do tada niko nije znao osim Kadrijevića i mene. I ako je neko to mogao napisati, napisao je, jer je pročitao u onome što sam ja ovdje govorio, ništa drugo nije mogao napisati. A to je istina da je Kadrijević došao meni s planom koji je napravljen u Generalštabu, da se pohapse rukovodstva Hrvatske i Srbije i da to se radi mimo Predsjedništva i da je onda logično da Predsjedništvo, pošto je mimoideno, da ga se znači mijenja i da treba neko da preuzme tu funkciju. A kad sam ja pitao: "Gdje ti je ovdje Milošević i njegova ekipa?", on je skočio na noge i rekao: "Pa, on se jedini bori za Jugoslaviju. Uostalom, on jedini ovo podržava".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja se jedini borim za Jugoslaviju?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I jedini podržava da se ove pohapse.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da se pohapse?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Što nisu pohapšeni?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Zato što nije imao nikoga ko bi stajao politički iza toga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači, ja nisam stajao politički iza toga?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa niste, a gospodin Kadrijević nije mogao stajati, možda bi gospodin Marković mogao da je htio. Ali on to nije htio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A, dobro, vrlo dobro ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Gospodin Marković je trebao biti oružje, oružje vaše i oružje, da, oružje vaše i oružje gospodina Kadrijevića da se pohapse ova dva rukovodstva ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi kažete da smo mi bili u lošim odnosima, pa onda ste vi trebalo da budete moje oružje.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ko bio u lošim odnosima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nas dvojica.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to nije uopće bitno. Ja bi trebao biti vaše oružje da vi dođete nakon toga na pravu vlast u cijeloj Jugoslaviji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, dobro ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Sigurno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, vrlo interesantna ova konstrukcija. A recite mi, molim vas, pošto sam citirao ovaj Šušarev izveštaj, ima jedno pitanje koje on sam postavlja ovde koje bih ja hteo vama da postavim: vi tvrdite kako smo se Tuđman i ja dogovorili u Karađorđevu o podeli Bosne, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nemam ja šta tvrditi, to ste vi meni potvrdili i jedan i drugi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To uopšte nije tačno da sam vam ikad ja to potvrdio. Da vam je Tuđman tako nešto rekao, to je nešto drugo. Pa da li znate da je ovde prezentiran stenogram sa Tuđmanovog poverljivog razgovora sa najbližim saradnicima na kome su komentarisali Medićevo svedočenje na Blaškićevom procesu, gde govori da je to jedna notorna neistina, svojim najbližim saradnicima? Kako mislite da bi on vama rekao nešto što svojim najbližim saradnicima tvrdi da je bila neistina?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Šta je tu neko govorio, ja u to ne mogu ulaziti. Ja sam zabilježio u mojim privatnim bilješkama razgovor sa gospodi-

nom Tuđmanom i razgovor sa gospodinom Slobodanom Miloševićem oko Karađorđeva i podjele Bosne i Hercegovine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je apsolutna neistina. Šta vam je Tuđman mogao reći, ne verujem da vam je to mogao reći. Mi smo, uostalom, to i javno demantovali, a ja vam to svakako nisam rekao. Ali evo, šta kaže Stipe Šušar pošto ga pita novinar, kaže, spominje mu priču da je Milošević i Tuđman, kao, potvrdili Markoviću da su se dogovorili o podeli Bosne, a on odgovora: "U redu, ali Marković nije morao čekati 12 godina da bi nam to pričao". Pa, ako je to zaista bila istina, što ste čekali 12 godina da ispričate kako smo se Tuđman i ja dogovorili, ili bar kako smo Tuđman i ja rekli kako smo se dogovorili da ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Kad je od mene tražio državni tužioc da se pojavim na ovom sudu, onda sam ja iznio sve ono što sam znao. Ja se prije toga nisam javljao. I javio sam se zbog toga što je od mene tražio Sud u Den Hagu da se javim kao svjedok, i tada sam to iznio.

SUDIJA MEJ: Ovo saslušanje bi uskoro trebalo da se završi. Gospodine Milošević, imate još pet minuta. A zatim ćemo preostalih pola sata podeliti između preostale dve strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Meni je zaista žao što ja za ovih 5 minuta. Prema tome, ovo je potpuna neistina o podeli Bosne, uostalom o tome postoje i stenogrami Tuđmanovih poverljivih razgovora. Ali vi ste pomenuli da je predmet, koliko sam video iz vaše izjave, kad kažete dva su pitanja bila na dnevnom redu sastanka Tuđmanovog i mog. Jedno, kaže, podela Bosne, a drugo smenjivanje Ante Markovića. Ne čini li vam se to da ste malo previše uzeli, kako bih rekao, značaja pridali sebi da mi raspravljamo o vašem smenjivanju? Šta se mene tiče vaše smenjivanje?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa nisam ja o tome raspravljao, to ste vi dali taj značaj. I priznali ste mi i jedan i drugi, i još ste mi vi rekli, gospodine Miloševiću: "To je bio prijedlog gospodina Tuđmana, a ne moj. I ja nisam imao razloga da se s njim ne složim". Čak ste mi rekli: "Mi smo to i oročili na neko vrijeme".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To nije tačno.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A gospodin Tuđman mi je rekao skoro slično: "To je bio prijedlog gospodina Miloševića i ja sam se ipak složio, ali

sa odgodom na neko vrijeme". Kao što vidite, ja se detalja sjećam što smo mi razgovarali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I ja se detalja sećam.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, vi imate amneziju sad.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemam, gospodine Markoviću, ja zaista nikad nisam bolovao od amnezije, a pošto ste vi u nekim prilikama koristili knjigu Bore Jovića, onda verovatno u njoj možete da nađete i to. Pošto je vaše smenjivanje bilo Tuđmanovo pitanje, a ne moje pitanje, ne mislim da ga je on pokrenuo, nego on je bio šef Hrvatske, a vi ste bili kadar iz Hrvatske, prema tome nisam se ja za to pitao, mogao se on pitati.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije se on, izvinite što upadam, Tuđman se nije mogao pitati jer ja nisam po nikakvom republičkom ključu izabran za predsjednika Vlade Jugoslavije. Jedina funkcija u Jugoslaviji na koju se nije biralo po ključu je bio predsjednik vlade.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naprotiv, predsjednik Vlade se uvek nastojao da bira iz druge republike i znalo se koja republika daje predsjednika Vlade. A ima jedna anegdota da je Tuđman meni rekao, naravno ne u Karađorđevu jer u Karađorđevu se niko nije setio da vas pominje, kad sam ga pitao: "A koji će posao dati Anti Markoviću?", da je rekao: "Daću mu, pošto je on električar, da popravlja osigurače". I to je Bora Jović zapisao u svoj dnevnik. Pretpostavljam da se toga sećate.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, to je jedan drugi funkcioner iz Hrvatske u vremenu izbora za izbor u Hrvatskoj 1990. godine koji se zove Đodan. I postoji to napisani tekst, to je on rekao. On je rekao: "Nek se Ante Marković ne bavi politikom, on je elektroinženjer i neka se bavi popravljanim osigurača".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, je li tačno da ste vi formirali Stranku reformista, ali formirali ste tek posle završenih višestranačkih izbora u Hrvatskoj, je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Točno je, formirao sam je onda kada sam je na osnovu jugoslavenskog zakona mogao formirati. Prije toga je nisam mogao formirati. Jugoslavenski zakon je donesen u šestom mjesecu 1990. godine i tek nakon toga sam mogao napraviti. Ja sam u prijedlozima koje je dalo Savezno izvršno vijeće, konac 1989. godine, predložio i promje-

nu ustava koji bi omogućio višestranačke izbore u cijeloj Jugoslaviji. Pošto to nije bio slučaj, onda ja nisam mogao nikakve izbore imati niti u Hrvatskoj, niti u Sloveniji, jer su oni održali te izbore prije donošenja zakona.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Markoviću, ali ste učestvovali, i vaša stranka reformista i na izborima u Srbiji, i na izborima u Bosni i Hercegovini i na izborima u drugim republikama, pretpostavljam da to nije činjenica koju ćete osporiti?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne, ne, ne, dapače, sudjelovao sam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I na svim tim izborima izgubili potpuno. Je l' tako, gospodine Markoviću?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ni to nije točno. Nije izgubili potpuno, izgubili smo djelomično.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta to znači djelomično?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa recimo ako je 29 poslanika u Skupštini Makedonije poraz, onda je poraz. Ili ako je 11 ili 12 poslanika u Skupštini Bosne i Hercegovine poraz, onda je poraz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, recite mi koliko ste to dobili poslanika u Skupštini Srbije?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nijednog.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da ste bili vrlo popularni i da smo mi bili ljubomorni na vas što ste bili popularni u Srbiji. Kako to da ne dobije vaša stranka nijednog jedinog poslanika u skupštini?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U vrijeme kad sam ja bio takav kao što vi govorite, vi ste onemogućavali izbore.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste učestvovali na izborima u Srbiji. To su bili prvi višestranački izbori u Srbiji.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali, vidite, izbori su dozvoljeni tek nakon što je donesen zakon koji je donesen koncem, odnosno koncem, čak mislim koncem juna 1990. godine, čak mi se čini 25. juna. Tek nakon toga je to bilo moguće. A prije toga nije ni bilo moguće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To samo potvrđuje da smo mi u Srbiji održali višestranačke izbore po zakonu i pošto smo promenili Ustav Srbije i uveli višestranački sistem.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I onda ste vi naravno učestvovali u skladu sa Ustavom Srbije i saveznim zakonom, koji je promenjen, o višestranačkim izborima.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam ja učestvovao, učestvovali su ljudi iz Srbije koji su organizirali Savez reformskih snaga Srbije.

SUDIJA MEJ: Sada smo došli do kraja vašeg ispitivanja, imate još dva pitanja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Markoviću, da li je vama, pošto ste vi govorili o nekom vašem velikom programu reforme, da li je tačno da ste vi, sa obrazloženjem da deviza ima mnogo po vrlo poznatom vašem vrlo nerealnom kursu, da su prodavane devize i da ste na taj način uništili devizne rezerve u celini?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To uopće nije tačno. Uništili su ih oni kao vi koji su opljačkali iz Narodne banke 18 milijarde i 200 miliona dinara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nije valjda neko od Narodne banke uzeo devize, nego je ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Onaj ko je dobio dinare, mogao je kupiti devize. Vama je to jasno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, da li je tačno da ste vi naduvali devizne rezerve tako što ste sve unutra stavili, pa se taj iznos deviznih rezervi kasnije pojavio u pregovorima povodom takozvane sukcesije, pa su se te nepostojeće devizne rezerve tražile od Srbije i Crne Gore, a pošto ih nije bilo, Srbiji su oduzete i podeljene devizne i zlatne rezerve koje je ona unela još u Kraljevinu Jugoslaviju? Valjda vi kao nekadašnji premijer znate te istine i te činjenice.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Činjenice su da je devizne rezerve pratila i imala kontrolu iznad njih i znala Narodna banka Jugoslavije. Nije to radila vlada. I ovi izvještaji su izvještaji koje je iznosila i davala u javnost i u internu upotrebu Narodna banka Jugoslavije.

SUDIJA MEJ: Vreme je isteklo. Sada moramo da podelimo preostalo vreme, kao što sam rekao, između amikusa i Tužilaštva. Prema tome, svako od vas ima otprilike 15 minuta.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časne sudije, ja zaista u obilju ovih stvari koje su sadržane u sažetku vas molim ako bih mogao da pred vama razjasnimo još nekoliko pitanja vezana za paragrafe 45 gde se govori o tome vezano za paravojsku i o paragrafima 37, 38 i 39. Ja bih se isključivo zadržao na tim pitanjima i to samo na stvarima koje do sada nisu dotaknute. Ali obzirom na vreme, prvo bih počeo od ovih paragrafa 37, 38 i 39. Gospodine Markoviću, ja vas molim, sve što vam budem predočio, daću vam na uvid. Ovaj dokaz koji je uveden kod gospodina Mesića onako kako smo rekli još danas, to je dokaz 328, tabulator 16, i ja vas molim, evo ja imam kopiju na BHS-u i obeležio sam one stvari koje nameravam da vam predočim, ako možete prvo da pogledate stranicu 74. Stranicu 74. Engleska verzija 62. stranica, treći pasus. U engleskoj verziji je 62. stranica, treći pasus. Ovo kažem zbog sudija i zbog tužioca. Jeste našli, obeleženo je?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Evo, pogledajte ono što ste i danas kazali: "Što se tiče nadležnosti i funkcioniranja, već sam upozorio, činjenica je da je Predsedništvo iza 15. maja sve do onog dana kada je ovde, a to je 1. juli, uz pomoć trojke konstituirano, nije funkcioniralo. Predsedništvo nije funkcioniralo u vremenskom periodu koji je imao dramatičan tok događanja za sudbinu zemlje". To ste već danas kazali. Je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Jeste.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A na stranici 75, pogledajte zadnji pasus, rekli ste: "Apsolutno Predsedništvo", to je 63. stranica engleske verzije, "Predsedništvo mora biti u kontinuiranom zasedanju kao što zaseda Savezno izvršno veće. Nema dana da se mi ne nađemo jer svaki dan se događa nešto novo, neke nove stvari, treba se dogovoriti". Je li tako bilo?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E, molim vas, da li ste vi, ako vam budem predočio neke stvari koje su same po sebi bile poznate, da li ste vi pratili događaje tih kritičnih dana između 24. i 27. juna i da li ste znali da

je Hrvatska proglasila samostalnost 25. kao i Skupština Slovenije, je l' tako bilo?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I jeste li znali da je Slovenija odlučila da potpuno preuzme sve funkcije federacije na državnoj granici na teritoriji Slovenije prema Austriji, Italiji (Italy), Mađarskoj, ali i da uspostavi granicu državnu prema drugom delu Jugoslavije, onom delu prema Hrvatskoj? Je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li tačno da je Slovenija toga dana već sprovela to?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nije baš isti dan, ali u principu da. Nisam siguran da li je mogla sve u isti, u jedan dan. U principu, odluke su išle u tom smislu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A je li toga dana skupština Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije bez delegata Slovenije i Hrvatske zaključila da su odluke i Slovenije i Hrvatske neustavne i zatražila od odgovarajućih saveznih organa da ustanovi prvobitno stanje? Je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste vi, Savezno izvršno veće, toga dana doneli jednu odluku i jednu naredbu? Je li tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Kojega dana? Ne znam gdje je to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Molim vas ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Na kojoj stranici je to, gdje je to?

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam da li ste doneli dve odluke toga dana? Vidite, ja nisam ovde, gospodine Markoviću, mogao da vodim svoju istragu, ali imam knjigu ministra odbrane Janeza Janše iz tog vremena i u toj knjizi objavljene su obe te odluke, ove odluke o kojima se govorilo danas. Postoje obe odluke i ja imam u fotokopijama. Ako možete da pogledate knjigu i fotokopije ovih odluka i da kažete da li su to te odluke koje ovde nisu potpisane, odluke koje ste vi, evo, ja bih vam pokazao ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pokažite, pa da vidim.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Izvolite. Odluke nisu velike, jedna je stranica, a druga je pola strane. Jesu li to te odluke koje ste vi potpisali? Tu nisu potpisane.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ovu odluku smo mi donjeli i potpisali, a ovu naredbu ja se ne sjećam da je napravljena i da je potpisana s moje strane.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Naredba nije potpisana s moje s strane, u to sam siguran.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, vi tvrdite da ovu naredbu ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja se ne sjećam, ja se sjećam odluke i ona je tako kako je napisana.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pazite, u toj naredbi piše ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vidio sam šta piše.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je li tačno ovo: "Naredba o zabrani uspostavljanja takozvanih graničnih prelaza ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ja sam to pročitao i rekao sam da se ne sjećam.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li se sećate da je doslovice pisalo: "Savezni Sekretarijat za unutrašnje poslove i Savezni sekretarijat za narodnu odbranu izvršiče ovu naredbu"?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne. Ako se ne sjećam te naredbe, ne mogu se ni toga sjećati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li se sećate po knjizi koju je napisao ministar odbrane Slovenije Janez Janša ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Nisam čitao tu knjigu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro, u redu.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: I nemam ni vremena da čitam takve knjige.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Slažem se, neka niste, u redu. Ja vas pitam ovo, da li znate da je 22. juna održan sastanak između Tuđmana i Kučana i vrha i jedne i druge republike o tome da se zauzmu granice odmah posle proglašenja nezavisnosti, a kad nije postignut pun dogovor o tome, onda se dogovorilo između Tuđmana i Kučana da se bar ne dopusti da voj-ska prođe preko tog prostora koji bude zauzet od strane slovenačke...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam za taj sastanak i za taj dogovor.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A da li znate da je ta odluka koji vi priznajete da ste potpisali, doneta 26. ujutru oko 4.00? Jeste li tu odluku doneli negde oko 4.00, tu odluku koju ste potpisali 26. juna u 4.00?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: 25. juna je donesena ta odluka. Na njoj tako piše.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A ne 26.?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: 25. piše. Mislim, to je sjednica ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Piše, ali nije potpisana. Pazite šta kaže u ovoj knjizi, da li je to tačno: "26. juna u 11.10 u našem centru za obaveštavanje dospeo je telefaks Jožeta Slokara", on je bio član Saveznog izvršnog veća u to vreme, je l' tako?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: "Tada člana SIV-a, za Milana Kučana u kome nam je poslao osnove dve odluke koje je SIV usvojio na sednici, noćnoj sednici koja je trajala do 3.30, službenu vojnu nakanu imali smo na stolu". Da li je to tako bilo da ste vi tu odluku doneli u ranim jutarnjim satima 26. juna?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Moguće je, to se ja više ne sjećam, sjednica je bila 25. i dokumenti nose datum 25. I ne znam zašto vam je to važno ...

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Zato što ste u ovoj vašoj izjavi koju ste dali Tužilaštvu u paragrafu 37, rekli da ste razgovarali sa Kučanom 26. ujutru, a vi ste tog jutra tu odluku doneli, a akcija vojna je krenula tek naredne noći i vi ste sa njim mogli da razgovarate samo narednoga dana, je l' tako, 27. ujutru? Tako tvrdi Janša.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Slušajte, da li je to jedan ili drugi dan, u svakom slučaju činjenica je koju nije ni Kučan negirao, a postoji i registrirano, ja sam tražio da mi se registrira kada me on zvao, da me je on zvao u 4.03, i da mi je o tome govorio. Ja sam svugdje registrirao da je to kada je izvršen taj napad 26., a možda i 27. To ja ne mogu sada garantirati sto posto, ali nije ni bitno.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vrlo je važno jer 26. nije bilo nikakvih sukoba na teritoriji Slovenije. Tek naredne noći, 27 ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Onda naredne noći.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Onda znači 27.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Vjerovatno tako, ako vi to kažete, to ja sada bih morao pregledati svoje papire da bih mogao ustanoviti.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: E, molim vas, ako u onoj naredbi pište da ste trebali zauzeti ...

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Naredbu ja vam kažem, molim vas, naredbu, ja se ne sjećam da je donesena. Vi mene opet vraćate na naredbu.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa, ja vas ne vraćam samo na naredbu. Evo, pogledajte šta piše u ovoj odluci.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: A pročitao sam je, ne treba, nemojte gubiti vrijeme oko nje.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Pa, moram da izgubim, tačka 3, kaže ovde, to ste potpisali: "Ako se na graničnom prelazu naiđe na fizički ili drugi otpor ili se takav otpor može očekivati, radnici Saveznog sekretarijata dužni su da tom saveznom organu uprave, odnosno saveznoj organizaciji na njihov zahtev pruže pomoć". Da li to znači primenu sile?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: To je Sekretarijat za unutrašnje poslove, a ne Sekretarijat za narodnu obranu. To se radi o policiji. Jer u prethodnom članu piše: "Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove, u daljnjem tekstu Savezni sekretarijat".

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Kad ste to tako dobro pročitali, morali ste i to znati.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Video sam naravno, gospodine Markoviću. Nego, ko je otvorio prvi vatru? Da li je prvo izdata naredba od strane komandanta Teritorijalne odbrane da se puca po vojsci i jesu li izginuli samo vojnici ili je bilo žrtava među civilima? Ko je prvi otvorio vatru u tim događajima 27.?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne znam, to je teško reći. Uglavnom, po onome što je do tada dolazilo do mene, vojska je izašla iz kasarni i krenula sa tenkovima i sa topovima i ne znam sa kakvim sve naoružanjem, krenula je po Sloveniji, to je to što sam ja saznao od Milana Kučana i to je to što mi je general Kadijević nakon toga potvrdio kad sam ga ja pitao. I kad sam ga na Saveznom izvršnom vijeću pitao: "Ko ti je dao dozvolu da ulaziš?", rekao je: "Niko, mi smo postupili po svom nahođenju".

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A gospodine Markoviću, u paragrafu 38, negde u sredini, rekli ste ovako: "Akcije vojske u Sloveniji izvedene su uz saglasnost Borisava Jovića koji je naravno bio Miloševićev čovek". Ovu naredbu nije potpisao, vi ste tu naredbu potpisali dobre volje, niko vas na to nije primorao.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ali to nije naredba da se vojska upotrebi u Sloveniji. To je sasvim nešto drugo. Ovde se govori samo o granici, i o funkciji policije na granici i graničnih jedinica. Ko je to mogao da, ja nemam u rukama dokaze da je to Jović dao, ali činjenica da razgovori između Jovića i mene su potvrđivali da je on znao za to.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U vezi toga, gospodine Markoviću ...

SUDIJA MEJ: Gospodine Tapušковиću, na žalost, vreme vam ističe.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, ja vas molim, pošto je gospodin Marković, dopustite mi samo nekoliko minuta, verujte završiću što je moguće brže, jer gospodin Marković je ovde ...

SUDIJA MEJ: Na žalost, ne možemo, zato što smo morali pre svega da damo optuženom dovoljno vremena, a moramo i drugima da damo vremena da oni završe.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, veoma će vam to koristiti i tiče se paravojnih jedinica ...

SUDIJA MEJ: Ne, oprostite. Ukoliko želite da nam nešto iznesete u pismenom obliku, izvolite, ali vreme nam je ograničeno, moramo biti pravedni, rekli smo 15 minuta i to je sve.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, to je ključ problema koji su u to vreme postojali, zaista ključ problema ...

SUDIJA MEJ: Ne.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC NAJS

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Gospodine Markoviću, optuženi je stavio puno akcenta na vašu ulogu u Sloveniji i time smo se bavili i tokom glavnog ispitivanja. O tome se govori u dokaznom predmetu 427, tabulator 6. Na žalost, radi se samo o fotokopiji, a zamoliću da se sada engleska verzija stavi na grafoskop, a da se pred vas stave ove stranice, tako da možemo brzo to da obradimo. Taj dokument se nalazi u dokaznom predmetu 427, tabulator 6. Dakle, to će sada biti na grafoskopu. I ovde stoje, gospodine Markoviću, molim vas, dno strane, da li ste vi rekli: "Moguće je da je situacija na granici zapravo sasvim u redu ali mi to ne znamo". I onda i dalje na dnu strane, "ono šta ja želim da kažem je da ustanove, institucije", još samo dole, molim vas, u redu je, dobro, dakle: "Ono šta ja želim da kažem je da ustanove koje imaju međunarodne obaveze i koje su odgovorne za to ne mogu da snose tu odgovornost. Treće, pošto se više puta ponavljalo o ratu između Saveznog izvršnog veća i Slovenije, ja moram da kažem da ovo je jedna potpuna laž zato što Savezno izvršno veće nije donosilo takvu odluku. A što se tiče odluke koju jeste donelo Savezno izvršno veće, članovi Saveznog izvršnog veća iz Slovenije su učestvovali u donošenju te odluke i to su ti isti članovi koji su sada podneli ostavku. Ova odluka je doneta pošto je Slovenija preuzela jednostrano svoje granice i pošto je preuzela carinu isto tako jednostrano, kao i kontrolu leta. Savezno izvršno veće je donelo odluku o tome da se direktno obezbedi sprovođenje saveznih propisa o uzurpiranju državne granice na teritoriji republike Slovenije". I sada ću pročitati još dva paragrafa: "Da bi se obezbedilo sprovođenje saveznih propisa o uzurpiranju državne granice i kretanje u pograničnom delu teritorije republike Slovenije, isto tako da bi se obezbedilo sprovođenje propisa Jugoslavije o saobraćaju", sada pri vrhu, "i

kretanje građana preko državne granice, Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove će preuzeti ovo obezbeđenje sprovođenja propisa o kontroli saobraćaja preko granice. To znači obezbeđivanje direktnog sprovođenja saveznih propisa o uzurpiranju državne granice. Savezni sekretarijat za unutrašnje poslove će uspostaviti saradnju sa Sekretarijatom za odbranu i sa JNA". I sad, molim vas, vrlo kratko, u jednoj rečenici, da li je to značilo da ste vi naređivali vojsci ili je to značilo da ste vi preuzeli korake da biste obezbedili državnu granicu i tražili saradnju sa vojskom? Molim vas, ukratko.

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Mislim, vrlo je jasno rečeno, mi smo dali zaključak u kojem savezni Sekretarijat za unutrašnje poslove treba obijezbediti sve ono što se odnosi na granicu Jugoslavije. I u skladu s time je dozvoljeno saveznom Sekretarijatu da može komunicirati sa saveznim Sekretarijatom za narodnu obranu kako bi se angažirale granične jedinice JNA jer se radi o prelasku granica, ne samo ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Hvala vam, imamo samo 10 minuta, zato moram da vas prekinem. Časni Sude, u saveznom Ustavu iz 1974. godine u paragrafima 150, 161 i 203 se govori upravo o onim ovlašćenjima u vezi kojih je sudija Robinson postavio pitanje. Dakle, ovde je bilo navedeno da ste vi imali neke veze sa tim kako je korišćena vojska, i ja ću kasnije dovesti vojnog veštaka koji će o ovome svedočiti, a kažite nam vi sledeće, molim vas: ukoliko dokazni materijal potvrđuje da je JNA 28. juna isporučila municiju na područje Slovenije, u Trebnje, da li ste vi imali ikakve veze sa tim?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Trebinje je na koncu konca daleko od Slovenije.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ima jedan mali grad Trebnje u Sloveniji. Hvala, sledeće pitanje. Ukoliko je 140. jedinica JNA napustila Titovu kasarnu 2. jula 1991. godine i otvorila vatru na slovenački grad Gornja Vas, da li ste vi imali ikakve veze sa tim?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Kako mogu imati veze? Nikakve veze nisam imao.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Molim vas da sada pogledamo dva presretnuta razgovora, ja ću dati ovde primerke koji bi trebali da se stave na grafoskop. Molim da se verzija na BHS-u da svedoku, a da se druga na engleskom stavi na grafoskop. Prvi je dokazni predmet 163, tabulator 9. Osnovno pitanje je sledeće, da li je optuženi imao nameru da Sloveniju zadrži u Saveznoj

Jugoslaviji kao što on ovde tvrdi. Usvojivost svih presretnutih razgovora još nije rešena. Ovo je jedan razgovor od 17. juna koji su vodili Milošević i Karadžić i negde pri dnu druge strane vidimo da Karadžić govori o Sloveniji i Hrvatskoj, a onda Milošević kaže: "Vidite, oni žele da izađu i ove se stvari odvijaju upravo na onaj način kako smo mi to planirali". Onda Karadžić kaže: "Da, to je tačno". Onda Milošević kaže: "Upravo kako smo mi planirali". Zatim Karadžić kaže: "Ono šta mene plaši, mislim da on", pretpostavljam da se ovo odnosi na vas, "može da dobije odrešene ruke od vojske tako da može da uspostavi određene mere i to da ih uspostavi simetrično". Sad vas molim da pogledate sledeći dokument, molim vas, pogledajte treću stranu ovog dokumenta. Otprilike na sredini optuženi kaže: "Mislim da se stvari odvijaju upravo na onaj način kako smo mi predvideli". Karadžić kaže: "Da". Onda se dalje kaže: "Videćemo kako će ova federacija". A onda Karadžić kaže: "Da, da, to bi bilo interesantno. Vi se danas sastajete sa Markovićem, zar ne?". Sada nas interesuje vaš komentar, ali prvo da vidimo još jedan presretnuti razgovor. To je dokazni predmet 353, tabulator 28. Treba samo da pogledamo pri dnu prve strane, jer u sredini prve strane vidimo da Milošević i Karadžić razgovaraju o Hrvatskoj i o Sloveniji, to je tema njihovog razgovora. Dakle, to se vidi tačno u sredini ekrana, ali pri dnu strane. Molim vas pokažite to, ovde optuženi kaže: „To je jasno, treba im dozvoliti da se izdvoje“. Karadžić kaže: "Da". Onda na sledećoj strani, molim vas, optuženi kaže: „Postavlja se još samo jedno pitanje, da se ovo raspadanje odigra u skladu sa našim namerama“. A onda dole ispod optuženi kaže: "Ne trebaju da čekaju na njega što se tiče Slovenije, ja bih njih pustio da odmah odu". Karadžić kaže: "Da". Optuženi kaže: "Neka odu odmah, a neka odu i drugi pošto se reši pitanje granica sa nama". A onda se on osvrće na neka druga pitanja. Recite nam molim vas, gospodine Markoviću, da li ste vi u to vreme bili upoznati sa pravim namerama optuženog vezano za zadržavanje Hrvatske i Slovenije u federaciji ili da ih se pusti da odu?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: U svakom slučaju, što se tiče Slovenije bilo je evidentno da Sloveniju hoće da puste, a što se tiče Hrvatske, pošto je tamo dio srpskog naroda, to ne mogu sada reći da su bili spremni. Ali da sam ja preslušao jedan dio ovih razgovora koji su vođeni telefonski između gospodina Karadžića i gospodina Miloševića, to je istina i da sam prepoznao potpuno njihove glasove. Oni su to razgovarali.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Ja sam pogrešno naveo broj ovog dokaznog predmeta. Ovo je dokument pod tabulatorom 30, dokazni predmet 313,

jedan od presretnutih razgovora. Časni Sude, ovde je bilo pokrenuto jako puno tema. Vama su postavljena i pitanja o prihodima i imam ovde jedan dokazni predmet iz svedočenja gospodina Jovića po Pravilu 89(F), to je dokazni predmet 596, tabulator 1. Dno strane, molim vas. Dakle, pri dnu strane, tačka 45. Svedočeno je o sledećem: 8. januara, tokom razgovora sa Radmi- lovićem, Jović ga je kritikovao za sve što se radi sa primarnom emisijom i sa prihodima koji pripadaju federaciji. On je objasnio da bez toga oni, SPS, bi sigurno izgubili izbore zato što više od polovine građana republike ne bi primili plate i penzije. On je rekao: "Ante", dakle vi, "je bio jako iznenađen i šokiran da već nismo bankrotirali. Ali mi smo ga nadmudrili. Milošević je očigledno izbegavao da me obavesti o tome zato što ja kao predsednik Predsedništva SFRJ nisam mogao to da odobrim. Na kraju našeg razgovora Milošević se pojavio i Stanko mu je rekao: Molim te, odbrani me od kritike koju mi je uputio predsednik Predsedništva SFRJ. Na to je Milošević odgovorio: Ja ću vas braniti zato što ste uzeli pare, ali neću vas braniti zato što ste predložili usvajanje zakona i odluka da bi se to sprovedo". Šta kažete na ovo svedočenje koje je izneo Jović o tome kako je novac uzet? Je li to tačno ili netačno?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Je, tačno.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Stambolić i njegovo postavljenje i smenjivanje, da li je to nešto o čemu je odlučivao predsednik Srbije, a to je bila funkcija na kojoj je bio optuženi u to vreme?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ne ...

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Optuženi je hteo da se Stambolić smeni. Zašto?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Pa, on je njega politički smenio sa funkcije predsednika Predsedništva Srbije. A onda je se pobrinuo da ga smjesti negdje drugo izvan Srbije da mu ne smijeta.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Na kraju ispitivanja vam je postavljeno pitanje o Karađorđevu i o sastanku do koga je došlo tamo i o tome kako ste vi o tome diskutovali sa optuženim. Optuženi je ovde na Sudu tvrdio da se on tačno seća tog događaja, ali je odbio da te detalje iznese pred vas i umesto toga se usredsredio na to kako ste vi zapravo po zanimanju elektroinženjer. Prema tome, on nije osporio ono što ste vi, način na koji ste vi opisali taj sastanak i stoga, da li vaša verzija sastanka u Karađorđevu i dalje stoji, da li ostajete pri vašoj verziji?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Ona 100 posto stoji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej.

SUDIJA MEJ: Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam, mislim, potpuno jasno rekao da je potpuna neistina da je u Karađorđevu bio bilo kakav razgovor između Tuđmana i mene o podeli Bosne i da je potpuna neistina da sam ja o tome govorio Anti Markoviću. I jedno i drugo je neistina. I to sam rekao. I uprkos tome gospodine Najš kaže da ja to nisam osporio.

SUDIJA MEJ: U redu, čuli smo to.

TUŽILAC NAJS: I još samo dve stvari. Vi ste izneli komentar o tome kako je Bogićević, kako je na njega vršen pritisak i kako se uticalo na njega da glasa na određeni način i to u jednoj prostoriji gde je vojska zastrašivala ljude. I mi ovde imamo i jedan kratak isečak iz filma "Smrt Jugoslavije" (The Death of Yugoslavia) i ne znam da li ste ovo već videli, časni Sude, ali hteli smo da vidimo da li je ono na šta se pozivao svedok.

(Video snimak)

(Kraj video snimka)

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Da, to je ta sjednica koja je držana. Niko od nas drugih nije prisustvovao, ja nisam prisustvovao bez obzira na kojoj sam funkciji bio. I tu je vršen pritisak da se da odluka, da može proglasiti vanredno stanje u zemlji, koje vanredno stanje omogućava armiji da slobodno deluje. I to nije doneseno, jer je Bogić Bogićević bez obzira što je Srbin, a on je predstavljao tamo Bosnu i Hercegovinu, glasao protiv toga. I Tupurkovski koji je sada ovdje glasao protiv toga.

TUŽILAC NAJS – PITANJE: Časni Sude, ja vidim koliko je sati. Ova traka traje sedam minuta, ja ću vam to dostaviti, i pokazuje da su svi učesnici bili u kaputima, što znači da je bilo jako hladno. I još jedno pitanje, gospodine Marković. Kad ste govorili o ponudi koju vam je izneo Kadijević, pomenuli

ste i njegov plan da se uhapsi rukovodstvo dve države. Koga je on to name-
ravao ili predlagao da uhapsi?

SVEDOK MARKOVIĆ – ODGOVOR: Predlagao da uhapsi Franju Tuđmana i
njegove suradnike i Milana Kučana i njegove suradnike.

TUŽILAC NAJS: Hvala vam. Časni Sude, zapisnik na strani 23, minutaža
13:03:32, tu se govori Hrvatska i Srbija. Mislim da je svedok pogrešio i da
je to lapsus, da nije napravljena greška od strane zapisničara, dakle radi se o
Sloveniji i Hrvatskoj, a ne o Hrvatskoj i Srbiji. I uz vaše dopuštenje, imam još
jedno pitanje za privatnu sednicu.

SUDIJA MEJ: Dozvolimo prvo svedoku da završi svoje svedočenje zato što
je bio veoma strpljiv već veoma dugo. Gospodine Markoviću, vratićemo se
na dokazne predmete kasnije, ali prvo ćemo dozvoliti svedoku da izađe iz
sudnice, a ne da ga ovde prisiljavamo da čeka. Kao što sam već rekao, gospo-
dine Marković, hvala vam što ste se vratili i hvala vam što ste došli ovamo
da završite sa vašim svedočenjem. Vaše svedočenje je završeno, možete da
idete. Sud vam je veoma zahvalan.

SVEDOK MARKOVIĆ: Hvala lijepo.

SUDIJA MEJ: Sad ćemo se pozabaviti raznim stvarima koje moramo da reši-
mo. Dakle, počecemo prvo sa dokaznim predmetima. Treba to pitanje da
regulišemo. Imamo dva predmeta koja smo dobili od optuženog. Da li ima
ikakvih prigovora u odnosu na ove predmete? Tužilaštvo može da pogleda
ove dokumente tokom pauze i onda da nam kaže svoje mišljenje.

TUŽILAC NAJS: Ovo je dnevni red i nama se čini da je to original. Mislim da
nećemo imati prigovora.

SUDIJA MEJ: Hvala vam. Dakle, da pređemo onda, da dodelimo broj ovim
dokaznim predmetima, sledeći "D" broj.

sekretar: Časni Sude, ovaj dnevnik za 1989. godinu će biti dokazni predmet
Odbrane 223.

SUDIJA KVON: Ne, 224.

sekretar: Da, 224. A dnevnik za 1990. godinu će biti 225.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Tapušковиću.

PRIJATELJ SUDA TAPUŠKOVIĆ: Časne sudije, to su ova dva akta. Ovaj prvi, to je odluka o neposrednom obezbeđivanju izvršavanja saveznih propisa o prelaženju državne granice na teritoriju republike Slovenije za koji gospodin Ante Marković kaže da ga je potpisao. Ova odluka je nepotpisana, ali ona je tako dostavljena bila slovenačkoj strani. I drugu, za koju se on ne seća da je potpisao, a to je ta naredba o zabrani uspostavljanja takozvanih graničnih prelaza unutar teritorije SFRJ. Mislim da su obe odluke vrlo kratke, oba akta kratka, jedan je na strani i po, drugi na pola stranice. Čini mi se da bi to moglo biti stavljeno na identifikaciju, eventualno da bude prevedeno i da bude korišćeno uz pokušaje da se pribave originalni dokumenti ovih papira.

SUDIJA MEJ: U redu. Onda ćemo dodeliti sledeći broj dokaznih predmeta Pretresnog veća.

sekretar: Da, to će biti dokazni predmet Pretresnog veća 27.

SUDIJA MEJ: Da, i samo označen identifikacionim brojem. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Mej, možda ste vi prevideli, ja sam pored ova dva dokazna predmeta koja ste sad usvojili i koja se odnose na aktivnosti gospodina Markovića 1989. i 1990. godine, hteo još nekoliko dokumenata koji imaju svoje ERN brojeve i koje sam dobio od suprotne strane kada sam osporavao neke navode gospodina Markovića. Tako, dakle, imam ovde deo stenograma sa ERN brojem 01024565 koji se odnosi na referisanje generala Kadrijevića predsedniku vlade Markoviću u vezi sa Slovenijom i gubicima i žarištima i tako dalje, znači o vojnim pitanjima, pa predlažem da to takođe uvdete kao dokazni predmet. Onda imam izveštaj Kačića koji nosi ERN broj 01075129 gde sam citirao samo rečenicu: "Eto, ako ne možete razgovarati s Jokićem", i tako dalje, "ovde u Hagu imate Kadrijevića i predsednika vlade Markovića", gde se znači u vezi sa Dubrovnikom on stavlja u prvi plan, koji treba da interveniše. To je drugi. Treći je izjava Jegara koji ima isto tako ERN 01112475, gde se govori o tome šta je i kako ocenjeno, Ante Marković koji igra na dve karte i da neće otići iz Beograda dok ne uništi Srbiju i Miloševića. To je na ERN 01112478. To takođe prilažem kao dokazni predmet. I konač-

no, prilažem kao dokazni predmet stenogram sa sednice Predsedništva Jugoslavije gde sam citirao Markovića koji govori o "stihijnom kretanju ispod kontrole u svim segmentima", i tako dalje, i gde govori da niko više nije u stanju da upravlja događajima i gde sam citirao takođe člana Predsedništva iz Vojvodine Jugoslava Kostića koji kaže da neće da glasa za soluciju da se armiji daju određene ruke da uvodi red, i tako dalje. Stenogram je vrlo veliki, ja sam na njemu obeležio samo ove ...

SUDIJA MEJ: Ne, imamo samo malo vremena, nemojte to da ponavljate. Koji je datum tog poslednjeg dokumenta?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 12. jul 1991. godine.

SUDIJA MEJ: U redu. Pre svega, predajte te dokumente.

TUŽILAC NAJS: Mogu li ja da iznesem dva komentara? Prvi je da je svedok odgovarao na ova pitanja, a da nije imao pred sobom te dokumente. I drugo je da mi i dalje nismo imali priliku da pregledamo te dokumente, tako da ne možemo da kažemo da li imamo nešto protiv ili ne dok ne vidimo kontekst.

SUDIJA MEJ: U redu. Dakle, vreme nam je sada ograničeno i ove predmete ćemo označiti identifikacionim brojem i pogledaćemo da možda nisu već uvedeni pre. Dakle, molim vas, ukratko jedan po jedan.

sekretar: Časni Sude, zapisnik razgovora sa generalom Kadjevićem je dokazni predmet Odbrane označen identifikacionim brojem 226. Zatim, sledeći izveštaj nosi takođe identifikacioni broj 227. Izjava Jagara je 228, a stenogram od 12. jula 1991. godine će biti dokazni predmet 229, takođe označen za identifikaciju.

TUŽILAC NAJS: I ovaj kratki isečak iz filma „Smrt Jugoslavije“ bi takođe možda mogao da se uvrsti.

SUDIJA MEJ: Mi ćemo morati pre ili kasnije da donesemo odluku o tome. Zar ga nismo već usvojili?

TUŽILAC NAJS: Ne, nije još usvojen. O tome se dosta diskutovalo, ali još nije zvanično usvojen.

SUDIJA MEJ: U redu. Onda ćemo to označiti identifikacionim brojem kao dokazni predmet Tužilaštva.

TUŽILAC NAJS: Dakle, ovo je živi snimak događaja koji prati i komentar, dakle, videćete kako članovi Predsedništva sede u kaputima, glasaju, videće se tamo i razgovor koji vode Mesić i Tupurkovski, vide se i ostali učesnici. Ali ja ne vidim da ovde postoji neki problem zbog kojeg bi mogao da se uloži prigovor. U svakom slučaju, možemo sada da ga obeležimo za identifikaciju, pa ćemo to onda naknadno razmotriti.

SUDIJA MEJ: Koliko to traje?

TUŽILAC NAJS: Pa, ovaj isečak traje sedam minuta, a inače cela traka ja mislim da ima otprilike tri sata. Mislim da je ovo veoma interesantan materijal, ako mogu da primetim. Ima jako puno savremenog materijala i intervjua.

SUDIJA MEJ: U redu. Šta je sa sutrašnjim danom? Pre nego što pređemo na privatnu sednicu, recite nam kakav je plan za sutra?

TUŽILAC NAJS: Sutra ćemo nastaviti sa svedokom na privatnoj sednici i planiramo da i završimo sa njim.

SUDIJA MEJ: U redu. Dakle, ako to stvarno tako i bude, pretpostavljam da ćemo nastaviti sa svedokom koga smo već počeli pre neki dan.

TUŽILAC NAJS: Da, a zatim imamo još jednog svedoka koji je ekspert. Bilo je nekih problema oko njegovog svedočenja, ali sada nam je rečeno da će to biti ekspertsko svedočenje. Ukoliko bude vremena, možemo da pozovemo još jednog svedoka po imenu Soldal (Tore Soldal) za koga je predviđeno samo kratko vreme.

SUDIJA MEJ: Da. Najvažnije je da završimo onog svedoka koga smo već počeli.

TUŽILAC NAJS: Da.

SUDIJA MEJ: I zatim da vidimo da li treba da se bavimo još nekim konkretnim svedokom sutra ili će on morati da bude spreman da se vrati sledećeg utorka.

TUŽILAC NAJS: Nadam se da ćemo sa njim to sve završiti sutra. Imam samo još jedno pitanje, ali za privatnu sednicu.

SUDIJA MEJ: U redu. Dakle, onaj isečak video trake koji smo danas videli, samo to ćemo za sada označiti.

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet 635.

SUDIJA MEJ: U redu. Sada ćemo da pređemo na privatnu sednicu.

(privatna sednica)

Fond za humanitarno pravo